

Living Thai

No. 2 > 2013

เส้นใยธรรมชาติ...

หัตถศิลป์ไทย “สีเจียว” สู่สายตาชาวโลก

Natural Fibres: Greening the World with
Thai Textiles



แรงบันดาลใจจาก
ตีไซเบอร์สีคราม

The Beauty of Indigo Tie-Dyed Textiles

ต้นจก... เลี้ยวหนึ่งของมรดกไทพวนที่สุโขทัย

Teen Jok : The Tai Puan Legacy in Sukhothai

ช่างศิลป์วัดจำปา กับ ศิลปะการแทงหยวกออกลาย

Banana Stalk-Carving by The Master Artisan of Wat Jumpa

ผลิตภัณฑ์จากฟางข้าว... งานหัตถศิลป์อนุรักษ์โลก

Products from Rice Straw... A Craft that Helps Save Our Earth



INTERNATIONAL INNOVATIVE
CRAFT FAIR 2013

*Inspired Hospitality
through Innovated Craft*



ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) จัดงาน
เทศกาลนวัตกรรมศิลปนานาชาติ 2556
INTERNATIONAL INNOVATIVE CRAFT FAIR 2013

2-5 MAY 2013 / 10.00 - 20.00 hrs.

@ Hall EH103, BITEC, Bangkok

พบกับกิจกรรม

- SACICT's Prototype Product Design Gallery ร่วมภูมิใจกับงานต้นแบบที่ชุมชนร่วมกับนักออกแบบมืออาชีพ สร้างสรรค์ต่อยอด
- International Creative Showcase งานหัตถกรรมเครื่องประดับงดงามจากศิลปินจากฝรั่งเศส "Phillippe Ferrandis"
- การประกวดงานหัตถกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Innovative Craft Award) 10 ชิ้นงานหัตถกรรมพลาความคิดสร้างสรรค์ กับภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม "Heritage Inspired"
- จัดแสดงผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green Craft) เช่นชม และเลือกซื้องานหัตถกรรมมีดีไซน์ หลากหลาย ท้องถิ่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco-Friendly) จากชุมชน
- พบ "10 ทายาทหัตถศิลป์" 9 ชิ้นงานหัตถกรรมเชิงอนุรักษ์สู่ความทันสมัยจากรุ่นสู่รุ่น
- ผลงานวิจัย "เพิ่มมูลค่าผ้าทอมือด้วยนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม" (Hand-Weaved Eco Innovation)
- สัมมนา "(Go) Green Craft" ... Keeping one pace ahead และหัตถวิสาหกิจส่งเสริมธุรกิจอีกหลากหลาย
- 210 ร้านงานหัตถกรรม ทันสมัยทั้งไทยและต่างประเทศ
- ร่วมกิจกรรมหัตถกรรม D.I.Y และงานสาธิตประดิษฐ์ อย่างสนุกสนานโดยพวงมโหตร พุกฟ้าฟูโรซิกจากญี่ปุ่น ดักเชือกจีน และอื่นๆอีกมากมาย

www.iicf2013.com

Organized by



SACICT



3



28



56

Contents สารบัญ

2 EDITOR'S NOTE

3 MAIN STORY

เส้นใยธรรมชาติ...หัตถศิลป์ไทย

“สีเขียว” สู่มายตาชาวโลก

Natural Fibres: Greening the World
with Thai Textiles

14 EVERYDAY RUNWAY

แรงบันดาลใจจากดีไซเนอร์

สีคราม...ศักดิ์จรูญ เวียงเก่า

The Beauty of Indigo
Tie-Dyed Textiles

24 INSIDE SACICT

งานอัตลักษณ์แห่งสยาม ครั้งที่ 4

The 4th Identity of Siam Fair:

Homage to the Kingdom's

Handicraft Treasures

ศ.ศ.ป. พัฒนาผลิตภัณฑ์

ศิลปหัตถกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อม

Support for Green Crafts

28 CRAFTSMAN

ต้นจอก...สีเขียวหนึ่งของมรดกไทพวน

ที่สุโขทัย

Teen Jok: The Tai Puan Legacy
in Sukhothai

40 GLOBAL VISIONS

ข่าวจากวงการหัตถศิลป์โลก

Art and craft news from
around the world

44 ART TALK

ผลิตภัณฑ์จากฟางข้าว...

งานหัตถศิลป์อนุรักษ์โลก

Products from Rice Straw...

A Craft that Helps Save Our Earth

56 THE VILLAGE TRAIL

ช่างศิลป์วัดจำปา

กับศิลปะการแกะสลักกล้วย

Banana Stalk-Carving by

the Master Artisan of Wat Jampa

68 MEMBERS' CORNER

จดหมายจากผู้อ่าน

What Our Readers Say

70 PRODUCT SHOWCASE

งานฝีมือที่คัดสรรจากมวลสมาชิก

ทั่วประเทศเพื่อการจำหน่าย

A selection of exquisite creations
offered by SACICT members



หากจะกล่าวถึงเทรนด์หรือแนวโน้มของตลาดโลกในยุคโลกร้อนก็คงไม่มีอะไรจะร้อนแรงยิ่งไปกว่าเรื่องของผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์อันเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ

SACICT Living Thai ฉบับนี้จึงขอนำท่านผู้อ่านไปเกาะติดเทรนด์ด้วยการนำเสนอผลงานหัตถศิลป์ที่เกิดจากสำนึกรักษ์โลกและสิ่งแวดล้อม เรื่องราวของการสร้างสรรค์งานศิลปจากผ้าทอเส้นใยธรรมชาติที่เป็นการย้อนกลับไปยังภูมิปัญญาดั้งเดิมของแต่ละท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็มีการพัฒนาการออกแบบจนเป็นที่ต้องตาถูกใจผู้บริโภคในปัจจุบัน ติดตามอ่านได้ในคอลัมน์ Main Story

คอลัมน์ Everyday Runway จะเจาะลึกภูมิปัญญาการทำผ้ามัดหมี่ที่ตีไซเนอร์แถวหน้าที่กำลังกับชาวบ้านอำเภอกุสุมาลย์และอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ผลิตผ้ามัดหมี่ย้อมครามด้วยกรรมวิธีเชิงธรรมชาติสำหรับตลาดญี่ปุ่นตามโครงการ “พัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มผ้าทอมือด้วยเส้นใยธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการตลาดต่างประเทศ” ซึ่งริเริ่มขึ้นโดยศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (ศ.ศ.ป.)

และเนื่องจาก SACICT Living Thai ฉบับนี้อุทิศให้กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ คอลัมน์ Art Talk จึงนำเสนอเรื่องราวของงานหัตถศิลป์ผลิตจากแกลบและฟางข้าว การสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่สร้างสรรค์อย่างงดงามเปี่ยมประโยชน์ใช้สอย

ใน Village Trail เราชวนท่านไปพูดคุยกับช่างศิลป์วัดจำปาและสัมผัสมือการทำงานศิลปะแห่งหยกซึ่งหาชมได้ยากยิ่งในปัจจุบันท่ามกลางความสงบงามของชุมชนเกาะศาลเจ้า ฝั่งธนบุรี

และเช่นเคย ในคอลัมน์ Craftsman ฉบับนี้เรายังคงพาท่านไปทำความรู้จักกับครูช่างคนสำคัญของเมืองไทย ครูสุนทรี วิจิตรนาถ ผู้สืบสานงานผ้าทอตีนจกอันแสนประณีตงดงาม ของบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย

ขอให้สนุกกับการอ่าน แล้วพบกันใหม่ในฉบับหน้า ✦

As the world grapples with the issue of global warming, the hot topic in global markets these days is that of environment-friendly products. SACICT Living Thai therefore proudly presents the exciting project of “Green Crafts,” as our Main Story illustrates how some community groups are adding value to their hand-woven textiles through the use of natural fibres and dyes.

In Everyday Runway, we follow designer Sakchira Wiengkao on his mission to enhance the competitiveness of the indigo-dyed *mudmee* textile groups in Phu Phan and Kud Baak districts of Sakon Nakhon and get their products ready for the Japanese market.

As this issue of Living Thai is dedicated to environmental conservation, our Art Talk column features creative crafts made from agricultural waste — rice straw and husk. The Village Trail, meanwhile, leads to Koh Saan Chao Community on the Chao Phraya River, where the art of carving banana stalks remains robust, thanks to the finesse of the master carver of Wat Jampa. And our Craftsman in this issue is Khru Sundri Vichitnaga, master weaver of *teen jok* silk brocade from Haad Siew of Sukhothai Province.

Happy reading, dear readers, as SACICT Living Thai continues to indulge you in artistic endeavours of the sustainable kind. ✦



Living Thai

คณะที่ปรึกษา: ประธานที่ปรึกษา พิมพาพรอน ขาญศิลป์ **ที่ปรึกษา** ภันธิษา เศวตเสรณี, สุวิมล พิภพทอง, นิพัทธ์ เทศทรงธรรม, ดุลยวิทย์ สุจริตต์
EDITORIAL ADVISORY BOARD: CHIEF CONSULTANT Pimpapaan Chansilpa **CONSULTANTS** Phantisa Svetasrenee, Suwimon Fakthong, Nipat Tedsongthum, Dulyavit Sukaratt

เจ้าของ ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) 59 หมู่ 4 ต.ช้างใหญ่ อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา 13290 โทร: 035 367 054-56, 035 367 077-81 โทรสาร: 035 367 050-1 เว็บไซต์: www.sacict.net **จัดทำโดย** บริษัท พีเจอาร์ จำกัด 23/18 ซอยร่วมฤดี เฟลินจิต ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร: 0 2254 6898-9 โทรสาร: 0 2650 7738
บรรณาธิการบริหาร พยอม วลัยพัชรา **บรรณาธิการ** พงศ์ กังวานสุระ **หัวหน้ากองบรรณาธิการ** นัทธพร ประเสริฐกุล **คณะบรรณาธิการ** Jay Mann, ทรงพล แก้วปทุมทิพย์, สุวรรณณา เปรมโสตร์, เกตุวดี ทองเนื้อสูง **ศิลป์USM** วรณศักดิ์ รัตตวรรณ, แสงเดือน สุปินตา **ช่างภาพ** จรวัย วงศ์เหลือง, วิรัช กู้สุจริต, ศิรพัชร วลัยพัชรา **ติดต่อโฆษณา** พงศ์ กังวานสุระ **พิมพ์ที่** บริษัท อติสรรค์ จำกัด 248 ซอยลาดพร้าว 87 รัชทองกลาง กรุงเทพฯ 10310 โทร: 0 2932 2596-7 โทรสาร: 0 2932 2598. **(บทความในนิตยสารนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (ศ.ศ.ป.) ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป อนึ่งบทความและภาพในนิตยสารนี้สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย การจะนำไปเผยแพร่ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร)**

SACICT Living Thai is a bi-monthly magazine published by the SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (Public Organization), 59 Moo 4, Chang-Yai Sub-District, Bangsai, Ayutthaya Province 13290, Thailand Tel: +66 (0) 35 367 054-56, +66 (0) 35 367 077-81, Fax: +66 (0) 35 367 050-1 Website: www.sacict.net
DESIGN AND PRODUCTION: Feature Co., Ltd. 23/18 Soi Ruamrudee, Ploenchit, Pathumwan, Bangkok 10330, Thailand Tel: +66 (0) 2254 6898-9, Fax: +66 (0) 2650 7738.
EXECUTIVE EDITOR Payom Valaiphattra **EDITOR** Payong Kungwansurah **EDITOR IN CHIEF** Napat Prasertkul **EDITORIAL TEAM** Jay Mann, Songpol Kaopatuntip, Suwanna Premote, Katewalee Thongnuasuk **GRAPHIC DESIGNERS** Wannasak Rodwanna, Sangduan Supinta **PHOTOGRAPHERS** Jaruy Wongluang, Varis Kusujarit, Sirapat Valaiphattra **FOR ADVERTISEMENT PLACEMENTS**, contact Payong Kungwansurah, Tel: +66 (0) 2254 6898-9. **PRINT:** Artisans Co., Ltd. 248 Soi Lardprao 87, Wangthonglang, Bangkok 10310. Tel: +66 (0) 2932 2596-7, Fax: +66 (0) 2932 2598. *(Opinions in Living Thai are the writers' and not necessarily endorsed by SACICT. No part of this magazine may be reproduced without written permission.)*

เรื่อง **อำพันมาลา**
ภาพ **จรรยา วงศ์เหลือง**

เส้นใยธรรมชาติ... หัตถศิลป์ไทย “สีเงี้ยว” สู่สายตาชาวโลก

โลกกำลังประสบปัญหาด้านคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ผู้คนจึงต้องหันมาให้ความสนใจกับการ Go Green หรือการหวนกลับไปใช้ชีวิตที่ใกล้ชิดและเป็นมิตรกับธรรมชาติ ตั้งแต่หัวจรดเท้า เราสามารถเลือกใช้สิ่งของที่มาจากกระบวนการผลิตที่ลดการใช้พลังงาน ลดการปล่อยก๊าซ กระจก หรือสารเคมีที่ก่อมลพิษ ฟ้าเป็นหนึ่งในวัสดุที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและวิถีชีวิตของเรามากที่สุด →



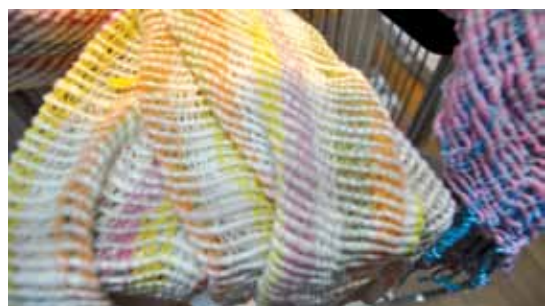
→ การเลือกใช้ผ้าที่ผลิตจากเส้นใยธรรมชาติ คือวิธีหนึ่งของการประกาศถึงความตั้งใจว่าผู้ใช้มีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม เพราะผ้าเป็นส่วนประกอบสำคัญของสิ่งของในชีวิตประจำวันมากมาย ทั้งเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องนอน เฟอร์นิเจอร์ ผ้าให้ความรู้สึกอบอุ่น อ่อนนุ่ม และจะยิ่งน่าสัมผัส นำมาใช้ด้วยความสบายใจมากยิ่งขึ้น หากเป็นผ้าที่ผลิตจากเส้นใยธรรมชาติ

วัฒนธรรมการทอผ้าของไทยมีความเข้มข้นเป็นอย่างยิ่ง ในยุคที่ผู้คนสนใจใส่ใจสิ่งแวดล้อมจนเรียกได้ว่าเป็นกระแสหลัก ผ้าจากเส้นใยธรรมชาติจึงเริ่มมีบทบาทที่สำคัญยิ่งที่จะสามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ผู้สร้างสรรค์งานหัตถศิลป์ เป็นเสมือนอีกหนึ่งโอกาสที่จะผลักดันผลิตภัณฑ์อันมีค่าของไทยไปแข่งขันกับผลิตภัณฑ์จากประเทศอื่นในเวทีการค้าโลก

“ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับเรื่องของรูปแบบที่สวยงาม ประโยชน์การใช้งาน สดสวย คุณภาพ และราคาเป็นปัจจัยพื้นฐานในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้า แต่ในปัจจุบันผู้บริโภคจำนวนมากเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับผ้าและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าซึ่งผลิตจากเส้นใยธรรมชาติและการใช้สีย้อมจากพืช” กุลรัศมี บัณฑิตพิศ ผู้จัดการฝ่ายวิชาการ ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ หรือ ศ.ศ.ป. กล่าว

“ผู้ผลิตเองก็มีความตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการค้นหาเส้นใยจากธรรมชาติและกรรมวิธีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่ใส่ใจต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม เราจะเห็นว่าผ้าและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นใยจากธรรมชาติและ การฟอกย้อมสีจากธรรมชาติกำลังได้รับการตอบรับจากตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศในทุกระดับ”

“โครงการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มผ้าทอมือด้วยเส้นใยธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการตลาดต่างประเทศ” โดย ศ.ศ.ป. จึงได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่กลางปี 2555 โดยมุ่งพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มผ้าไหม ผ้าฝ้ายทอมือ ด้วยการนำวัตถุดิบจากเส้นใยจากพืชชนิดต่างๆ และกรรมวิธีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการสร้างสรรค์ลวดลายด้วยเทคนิคต่างๆ ที่สวยงาม ตรงตามความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค ตั้งเป้าหมายผลักดันผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ให้ก้าวไปสู่ “เชิงพาณิชย์” เพื่อขยายสู่ตลาดต่างประเทศ



ไทยมีศักยภาพสูงในเรื่องเส้นใยธรรมชาติที่หลากหลาย

Thailand has immense potential in the production of natural fibres.



(ซ้าย) ผ้าฝ้ายย้อมคราม ถูกนำมาประกอบด้วยเทคนิค collage ออกมาเป็นหมอนอิง
(ขวา) หมอนอิงผ้าไหมผสมใยช่าเย็บพลีทมือ
Cushions from a collage of indigo-dyed fabric (left) and silk mixed with galangal fibre (right).



ศ.ศ.ป. จับมือกับ 5 ดีไซน์เนอร์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านผ้าลงพื้นที่ทำงานกับชาวบ้านใน 5 ชุมชนซึ่งมี ภูมิปัญญาการทอผ้าและการย้อมผ้าจากพืชจาก ธรรมชาติอยู่แต่เดิม ดีไซน์เนอร์เหล่านี้ได้ทำหน้าที่เข้าไป เปิดมุมมองใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้ออก มามีมูลค่าเพิ่มกว่าเดิม ผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากโครงการ นี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยมีภูมิปัญญาเรื่องเส้นใย ธรรมชาติอยู่มาก และผู้คนยังคงสืบทอดเทคนิคที่ใช้อยู่ แต่โบราณ หรือบางแห่งที่ชาลงไปบ้างในช่วงเวลาที่ ผ่านมาก่อนหน้า ก็ชวนเอาเทคนิคโบราณกลับมา ใช้งานได้อย่างแพร่หลายอีกครั้ง

กลุ่มทอผ้าบ้านหลายแก้ว อำเภอออยเต่า และกลุ่มผ้าฝ้ายบ้านอาจารย์ อำเภอจอมทอง จังหวัด เชียงใหม่ ทำงานร่วมกับ 2 ดีไซน์เนอร์ คือนครินทร์ ยานิน และอัศรพล วงศ์คม สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โคมไฟ หมอนอิง ผ้ากลางโต๊ะ เบาะรองนั่ง กระเป๋า ไปจนถึงโคมบาย ในส่วนของคอมไฟและหมอนอิงใช้ เทคนิคแบบ Stencil แล้วเย็บตกแต่งด้วยชั้นผ้าลินินที่ ทำลวดลายเดียวกันซ้อนทับอีกชั้น งดงามในสไตล์ โมเดิร์นคลาสสิก ให้ผิวสัมผัสที่นุ่มสบาย ส่วนผ้าฝ้าย ทอมืออำเภอจอมทองที่สืบทอดกันมากกว่า 100 ปี ก็มีการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยผสมผสานกับการปักมือเป็น ลวดลายผีเสื้อและดอกไม้ซึ่งต้องอาศัยความประณีต เป็นอย่างสูง



(กลาง) ผ้าทอกระเหรี่ยงย้อมสีธรรมชาติ เส้นทลวดลายบาติก Stencil สีธรรมชาติ เย็บลวดลายด้วยผ้าลินินอีกชั้นหนึ่ง

Cushions created from natural-dyed, hand-woven Karen fabric, interlaced with batik stencil and stitched with a layer of *pha sin* cloth (centre).

ที่บ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตภัณฑ์ใยถักชุมชนร่วมกัน ทำงานกับดีไซน์เนอร์ ประณีต เจิดจรัสวิวัฒนานันท์ นำใยถักชุมชน พืชเศรษฐกิจจากธรรมชาติมาย้อมสี ธรรมชาติที่ได้จากเปลือกไม้หรือใบไม้ที่ให้สีอย่างขมิ้น คำแสด หมาก หรือใบหูกวาง สร้างสรรค์เป็น ผลิตภัณฑ์เพื่อการใช้สอยในชีวิตประจำวัน อาทิ กระเป๋าถือ กระเป๋าไอแพด หมวก ตะกร้า ตกแต่งด้วย เทคนิคการปักโครเชต์และถักนิตติ้ง →



กุลรัศมี ปัทมสุต
Kulrasm Pattamasood

(ซ้าย) กระเป๋าทำจากเส้นใย
ป่านครนารายณ์

Handbags made from flax fibre (left).

→ ส่วนทางภาคอีสาน กลุ่มผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ บ้านกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทำงานร่วมกับดีไซเนอร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทวัน จันทร พัฒนาเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ หมอนอิง เบาะรองนั่ง และโคมไฟ ด้วยการสร้างสรรค์ ลวดลายด้วยเทคนิคการตีเกล็ดและการเดรปผ้า เน้นการใช้โทนสีที่แบบกลุ่มประเทศยุโรป

กลุ่มสุดท้ายได้แก่กลุ่มทอผ้าในโครงการส่งเสริม ศิลปชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดสกลนคร ทำงานร่วมกับดีไซเนอร์ ศักดิ์จิระ เวียงเก่า ตัดเย็บกระเป๋าและหมอนอิงจาก ผ้าฝ้ายย้อมคราม ตกแต่งลวดลายด้วยเทคนิคการ ตัดปะ (Collage) ผ้าครามหลากหลายโทนสี รวมทั้ง ใช้เทคนิคการปักตะกรูชาย (Stitch) จนมีรูปลักษณะ แปลกตากว่างานครามทั่วไป

“ช่างชาวบ้านเหล่านี้อยู่กับธรรมชาติมาตั้งแต่เกิด เราเพียงแค่นำเขาสักนิด ว่าจะทำอย่างไรที่จะนำ ความเป็นธรรมชาติของเขามาประยุกต์หรือบวกเข้ากับการตลาด ที่เป็นความต้องการในเชิงของธุรกิจได้” กุลรัศมี กล่าวและเล่าต่อว่า

“การผลิตแต่เดิมก็เป็นไปตามภาวะของตลาด แบบที่คุ้นชิน เขาอาจจะมีความรู้ด้านการ Matching สีน้อยไปนิดหนึ่ง ความรู้ทางด้านการพัฒนา รูปแบบของผืนผ้า เช่น ลักษณะของลวดลาย หรือตัวโครงสร้าง ผ้า ก็เป็นไปตามความคิดของเขาเอง ที่ ศ.ศ.ป. ส่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการทอ ด้านเส้นใย หรือด้านโครงสร้าง ผ้า เข้าไปดูตั้งแต่ต้นทางเลยว่า ลวดลายหรือการผสม ผสานสีแบบไหนจะเป็นที่ต้องการของตลาด ชาวบ้านเองก็สามารถผลิตออกมาตอบสนองโจทย์ที่เขาได้รับ หรือตามแนวทางที่เราแนะนำได้เป็นอย่างดี คือพอบอก trick เขาไปนิดเดียว เขาไปต่อได้เลย ถ้าไม่มีคนไป บอกรางที่เขาก็อาจจะคิดไม่ออก”

เธออธิบายว่า ข้อจำกัดแต่เดิมของช่างชาวบ้าน เป็นเรื่องของการดีไซน์ ซึ่งไม่ใช่ในแง่ของรูปลักษณะ เพียงอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงตัวโครงสร้างของ ผืนผ้า เช่น ลาย หน้าผ้า หรือเรื่องของคุณสมบัติของผ้า เช่น การผลิตผ้าไปทำที่รองจานอาจต้องการผ้าแบบ ที่ไม่ต้องทอแน่น เป็นต้น

อีกความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 กลุ่มใน โครงการก็คือ การเพิ่มมูลค่าตัวผืนผ้าด้วยการเน้นใช้ วัตถุดิบเส้นใยธรรมชาติ 2-3 ชนิดที่ต่างกันมาผสม สลับเข้าด้วยกัน ขั้นตอนดังกล่าวนอกจากจะ เป็นการยกระดับการทอผ้าทอมือของกลุ่มสมาชิกแล้ว ยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าพืชบางชนิดที่เราบริโภคเป็น อาหารในชีวิตประจำวัน นำมาทำเป็นเส้นใยใน การทอผ้าได้ด้วย

“เส้นด้ายผสม” ที่ว่านี้ อาจเป็นการใช้เส้นใยฝ้าย ทอพุ่งสลับด้วยเส้นใยบัวหลวง เส้นใยข้าว หรือเส้นใย สับปะรด หรือการใช้เส้นใยไหมทอพุ่งสลับด้วยเส้นใย ฝ้ายผสมเส้นใยข้าว บัวหลวง และสับปะรด เป็นต้น ผืนผ้าที่เกิดจากการใช้เส้นใยผสมเหล่านี้จะมีลักษณะ หรือคุณสมบัติที่แข็งแรงขึ้น อีกทั้งมีลวดลายที่แปลกตา และเหมาะสมกับการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน →

เรามีวัสดุธรรมชาติที่หลากหลาย มีทางเลือกมากมาย อีกหนึ่งอย่างก็คือ คนไทยมีความเป็นมืออาชีพในการผลิต ผลิตภัณฑ์ออกมามีคุณภาพสูง

(ขวา) จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ในกลุ่ม Green Crafts คือมีการใช้ เส้นใยธรรมชาติ 2-3 ชนิดที่ต่างกันมาผสมสลับเข้าด้วยกัน

Green Crafts: a unique blending of several different kinds of natural fibre (right).



ตลาดที่พัฒนาแล้วต่างให้ความสำคัญกับเรื่องของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มข้น การที่จะนำสินค้าของไทยเข้าไปสู่ตลาดเหล่านี้จะมีหลายๆองค์ประกอบที่เราต้องให้ความสำคัญ

→ สำหรับแนวทางในการเลือกกลุ่มชาวบ้านเข้าโครงการ กุลรัศมีบอกว่า “เรามองศักยภาพของกลุ่ม ว่าในแต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีศักยภาพใกล้เคียงกัน เช่น คนหนึ่งอาจจะทำได้แบบนี้ คนอีก 20 คนที่เป็นเครือข่ายของกลุ่มก็สามารถจะทำได้ในคุณภาพใกล้เคียงกัน หากมีองค์กรธุรกิจมาสั่งผ้าสัก 1,000 เมตร เขาก็จะสามารถกระจายงานให้ทำได้เท่าที่มีคนสั่งมา”

กุลรัศมีบอกด้วยว่า ในประเทศไทยยังมีกลุ่มหัตถกรรมที่มีกรรมวิธีการผลิตที่อิงและเป็นมิตรกับธรรมชาติอีกเป็นจำนวนมาก สมควรจะชักชวนมาเข้าโครงการ ทว่าติดด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ

“หากมองในเรื่องของวัสดุดิบ ประเทศไทยเรามีความพร้อมเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีพืชท้องถิ่นที่หลากหลาย รวมทั้งที่เป็นวัสดุเหลือใช้ แทนที่จะทิ้งไปไร้ประโยชน์ก็สามารถนำมาเพิ่มมูลค่า นำมาทำเป็นเส้นใยสำหรับสิ่งทอได้”

โครงการนำร่องนี้พิสูจน์ให้เห็นในระดับหนึ่งแล้วว่า ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการส่งเสริม Green Crafts ไปสู่ตลาดโลกโดยสิ่งที่โดดเด่นกว่าคู่แข่งอื่น ๆ นั้น กุลรัศมีให้คำตอบว่า “เรามีวัสดุธรรมชาติที่หลากหลายมีทางเลือกมากมาย อีกหนึ่งอย่างก็คือคนไทยมีความเป็นมืออาชีพในการผลิตผลิตภัณฑ์ออกมามีคุณภาพสูง กุลรัศมีแสดงความเชื่อมั่นว่าสินค้ากลุ่มนี้มีอนาคตแน่ ๆ เพียงแต่คนที่เข้ามาเกี่ยวข้องต้องเข้ามาดูแลกันในแต่ละจุด ให้มันไปด้วยกัน ถ้าไม่มีคนมาดูแลหรือจัดระบบในองค์กรรวมก็อาจจะต้องเลิกราไป เพราะผู้ประกอบการอาจจะเริ่มเบื่อ...โอ๊ยวัสดุดิบแพง หาไม่ได้ ถ้าไม่มีการดูแลเรื่องคุณภาพ หรือผลิตโดยไม่มีมาตรฐานตรวจสอบคุณภาพ แม้จะบอกว่า Green Products แต่พอส่งสินค้าไปยุโรป ไปอเมริกา ก็อาจจะพบว่าคุณภาพของเราไม่ผ่านมาตรฐาน ตรงนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ต้องมีกระบวนการตรวจสอบอย่างแท้จริง อย่างน้อยต้องตรวจสอบย้อนกลับไปได้ว่าเป็น Green Products จริงหรือไม่”

เธอย้ำอีกว่า ตลาดที่พัฒนาแล้วต่างให้ความสำคัญกับเรื่องของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มข้น การที่จะนำสินค้าของไทยเข้าไปสู่ตลาดเหล่านี้จะมีหลายๆ องค์ประกอบที่เราต้องให้ความสำคัญ ตัวผู้ผลิตเองก็ต้องตระหนักในข้อนี้ รวมทั้งต้องรู้ว่าเส้นทางของวัสดุดิบต่างๆ ที่นำมาใช้มันมีความเหมาะสม มีคุณภาพดีพอต่อการนำมาใช้ในการผลิตเพื่อจำหน่ายต่อผู้บริโภค”

กระแสธรรมชาติกำลังมาแรง และสิ่งที่ต้องเร่งคู่กันไปก็คือ การตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งกุลรัศมีหวังว่าจะมีการพัฒนาไปด้วยกันในอนาคต ✦



Words **Ampanmala**
Photos **Jaruy Wonglueang**

NATURAL FIBRES:

Greening the World with Thai Textiles

As our planet faces grave concern over environmental degradation, a great many of us are “going green” — which is to say we have embarked on a conservatory cure for the world’s collective cough, before the ills of our materialistic mayhem turn everyone green about the gills. In short, we are turning our attention to products created through environment-friendly processes that focus on energy efficiency and the reduction of toxic gases and chemicals, among others. One such product that sits closest to our skins throughout our daily lives is textiles. →



กุลรัสมิ์ ปัทมสุต
Kulrasm Pattamasood

(ขวา) ผลิตภัณฑ์จากผ้าลินิน
Facial pads made
from pure linen (right).



→ To choose clothing made of natural fibre over synthetic yarn is one way of subtly declaring that you care about the environment. There are numerous things which we use in our daily lives that involve fabric – apparel, bedding, furniture, etc. Textiles create an air of softness and warmth. And one is bound to feel even better knowing that the fabric has been produced from natural fibre.

History informs us that the place we now call Thailand was long ago distinguished for its culture of weaving, so much so that it became embedded in the very core of Thai traditions. People first wove to fulfil their own needs, but soon “weaving to wear” progressed to “weaving to sell.” And in today’s mainstream culture of conservation, cloth woven from natural fibre has emerged as society’s optimum apparel, gaining fame for those well-versed in the rhythm of the loom. This in turn presents an important opportunity for Thailand’s handloom industry to stake its claim in the competitive world market for creating the ideal fabric for global consumers.

“While customers still choose fabrics based on their beauty, functionality, quality and price, the growing trend is to consider whether the cloth is made of natural fibre and whether it uses natural dyes,” explains Kulrasm Pattamasood, manager of the Technical Department at the SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (SACICT).

“The producers themselves are shifting their priorities in favour of natural fibres and more environment-friendly manufacturing processes, in answer to the call from a growing list of customers who care about the environment and quality of life. Products of this kind have thus started to receive more positive feedback than ever before in almost every market, both here at home and around the world.”

Natural fibre has therefore become the very nucleus of a development project titled “Value Creation for Hand-woven Cloth Products for Export”, which SACICT launched in mid-2012. The project is aimed at creating added value for hand-woven fabrics, notably silk and cotton, while its marketing-led designs are in line with SACICT’s goal to promote the production of these materials on a commercial scale in order to penetrate the world market.

This project involves the strong participation of five experts in textile design who are working hand in hand with five different groups of local producers – three in Chiang Mai, one in Roi Et and another in Sakon Nakhon. Each community has its own traditions and folk wisdom pertaining to textile weaving, but all use materials supplied by Mother Nature. The designers’ job is only to introduce the various aspects of design and show these village artisans how to add value to their already beautiful work. Products resulting from this project are a good reflection of the country’s long history of weaving natural fibres. Despite its having declined in popularity over the past several decades of industrialisation, this precious folk art has now made a serious comeback, as the chant of “fibre forever” grows louder every day.

In Chiang Mai, the Lai Kaew weaving community group in Doi Tao district, and the Ban Ajarn weaving group in Jom Thong district, are working closely with two prominent designers – Nagarin Yano and Akrapol Wongkhom, respectively – to create a multitude of products, e.g. lamp shades, cushions, tablecloths, bags and decorative items. For the lamp shades and throw pillows, the stencil technique is applied and a layer of linen is added on top to further enhance the look of a modern, classic creation. The centuries-old Jom Thong style of hand-woven cotton fabric is now embellished with hand-embroidered flowers and butterflies. “This is what we call value creation,” Ms. Kulrasm explains. →



เส้นใยธรรมชาติสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านได้มาก
Natural fibres add much value to a variety of elegant household items.

→ The hemp fibre community enterprise of Ban Huai Sai in Chiang Mai is currently working with designer Praneet Cherdjariwattananand. The locally available hemp fibre is naturally dyed with pigment derived from plants – turmeric, annatto, betel nut and Indian almond – and then woven into items of everyday use such as handbags, iPad covers, baskets, hats and more.

The Naturally-Dyed Silk Community of Ban Ku Ka Sing, Kaset Wisai district of Roi Et, is cooperating with Assoc Prof Wittawan Chandhorn in the production of cushions and lamp shades, with styles and colours corresponding with the demand from European customers. The added value for these fabric products also comes from fine sewing and draping techniques.

Last but not least, the Sakon Nakhon Arts and Crafts Centre of the SUPPORT Foundation of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand, is learning the way of value addition with the help of designer Sakchira Wiengkao. This community produces ikat bags and cushions, using collage and stitch techniques and playing with multi-hues of indigo tie-dyed fabrics.

“Born and raised in the beautiful natural environment, these artisans only need a little advice on how to add the beautiful elements from nature to make their products sell. All it takes is someone who understands the market trend,” says Ms. Kulrasm.

Recounting the project’s start-up, the lady reveals: “Originally, these artisans had been creating whatever they could think of. They had some awareness about colour coordination and also their own ideas about patterns and the structure of shapes and forms. At the beginning of the project, SACICT deployed experts in various areas – from upstream to downstream – to assist with the systematic production process. Their only handicap seemed to concern modern design in a very broad sense – not just the shape, form and functionality of the product, but also the texture and structure of the materials. The synergy between local producers and expert designers has finally worked out beautifully.”



ผลิตภัณฑ์มากมายสร้างสรรค์จากเส้นใยธรรมชาติ
 เหมาะกับการนำมาตกแต่งบ้านในหลากหลายสไตล์
 Imaginative use of natural fibres can brighten
 your home immensely.



The highlight of SACICT's project concerns the addition of natural fibres from various plants into the weaving, to differentiate the product from other hand-woven textiles. It is an eye-opener for many people, seeing some "vegetable" turn into colourful threads ready for weaving.

As for the "compound yarn", this could come from many things, e.g. cotton mixed with fibres from the lotus stem and pineapple leaf; or silk with galangal, lotus or pineapple fibres. These new fabrics have a unique, interesting texture, greater durability and are more suitable for the making of modern, everyday products.

Regarding criteria for the selection of participating groups, Ms. Kulrasm discloses: "In addition to the artistic value of its folk wisdom, we take into careful consideration the size and potential of the group as one entity, with each member having more or less the same ability. Imagine, when the group gets an order for 100 metres or 1,000 metres in length, it must be able to delegate each member to complete his or her share of the assignment."

According to Ms. Kulrasm, many more community groups are qualified and very enthusiastic about participating in the project. But the budget constraint is the major problem. "Thailand has great potential for the development of green products. We have a large pool of biodiversity, which means that most of the materials can be obtained for next to nothing since they are considered as agricultural waste. For example, lotus and galangal stems, as well as as pineapple leaves, can all be transformed into high-quality fibre.

It is obvious that Thailand has great potential in exporting these "Green Crafts" to compete with others on the world stage. Furthermore, what makes us unique is: "We have a wide variety of natural materials. That means we have abundant choices to pick from. On the other hand, our artists have the talent and professionalism to create high quality products," she says with confidence.

Thailand has great potential for the development of green products. We have a large pool of biodiversity.

"The future for products in this segment can be clearly foreseen. We just have to stay and work with it long enough to be sure that each part of the mechanism is working in sync with one another. And we need authoritative figures to oversee the total process and structure of the industry, or else the project could be at risk of declining and dying out.

"Another important factor is stringent quality control, without which we would lose our customers' confidence in spite of the 'green' badge. Exporting to the USA and EU, in particular, requires highest product standards, and traceability is a must," she emphasises.

"To export our products to these markets we have to seriously take things into consideration. The producers or manufacturers also have to be aware of the proper standards. They have to ensure that their products are really as 'green' as stated on the label, and that they are made of raw materials which are good enough for their consumers, " Ms. Kulrasm concludes.

Thus, while "green" is in, so is stringent quality control, and it is Ms. Kularasm's fervent hope that these two considerations develop hand in hand – if we are to keep the economic till ringing, even at the risk of turning our competitors a little green with envy. ✧



เรื่อง สุวรรณา เปรมโสตร์
ภาพ บายศรี

แรงบันดาลใจจาก ดีไซเนอร์สีคราม... ศักดิ์จิระ เวียงเก่า

บรรดาสาวน้อยสาวใหญ่ที่มากฝีมือในการมัดหมี่ย้อมครามทั้งในอำเภอภูพาน และอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนครแห่งแดนอีสาน กำลัง่วนอยู่กับการทำงานเสนาท้ทากายร่วมกับ ศักดิ์จิระ เวียงเก่า ดีไซเนอร์ผ้าคนดังของจังหวัดแพร่ในภาคเหนือ เตรียมเปิดตัวผลิตภัณฑ์หัตถกรรมซึ่งจะสร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับวงการผ้าไทยและวงการผ้าโลก

งานที่เกิดจากความร่วมมือของคนต่างภาค ต่างประสบการณ์ ไม่มีร่องรอยของลายพญานาคอันลึกลับกร ไม่มีทั้งลายนกยูงแสนอ่อนช้อยที่เปรียบได้กับเส้นสายลายเซ็นของช่างมัดหมี่อมสกลนคร ความยากของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ครั้งนี้จึงไม่ได้อยู่ที่การมัดอย่างไรให้ออกมาเป็นลายใดลายหนึ่งหากแต่เน้นการวางแผนตั้งแต่ต้นจนจบว่าจะสร้างสรรค์ผลงานอย่างไรให้ออกมาเป็นที่พอใจของผู้บริโภคในตลาดโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดญี่ปุ่น



ศักดิ์จิระ เวียงเก่า
Sakchira Wiengkao

“โครงการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่ม ผ้าทอมือด้วยเส้นใยธรรมชาติเพื่อส่งเสริม การตลาดต่างประเทศ” ริเริ่มขึ้นโดย ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (ศ.ศ.ป.) ที่ได้จับมือกับ 5 ดีไซน์เนอร์ รุ่นใหม่คนดัง ดำเนินการโครงการใน หลากหลายพื้นที่จังหวัดในภาคเหนือและ ภาคอีสาน ทั้งเชียงใหม่ ร้อยเอ็ด สกลนคร โดยดีไซน์เนอร์เหล่านี้จะเข้าไป ทำงานร่วมกับช่างทอในหมู่บ้านที่มี ภูมิปัญญาในการผลิตผ้าดั้งเดิมอยู่แล้ว เพื่อพัฒนาต่อยอดออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ แพลกใหม่โดยเน้นกระบวนการผลิตที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมุ่งหวังให้ผลงาน ที่จะออกมาเป็นที่ยอมรับของตลาดโลก

ศักดิ์จิระ หนึ่งใน 5 ดีไซน์เนอร์ของ โครงการฯ ได้เลือกพื้นที่จังหวัดสกลนคร เพื่อการผลิตผลงานกระเป๋าผ้าย้อมคราม สีธรรมชาติที่มีรูปลักษณะอันทันสมัย ดูแตกต่างแปลกตาไปจากงานผ้าย้อม ครามที่มีการผลิตกันแต่เดิมในหมู่บ้าน ต่างๆ

“ผมเลือกสกลนครก็เพราะชอบ ผมเป็นคนเมืองแพร่ จังหวัดที่มีชื่อเสียง เรื่องม่อฮ่อม การย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ ที่ใกล้เคียงกับการย้อมครามของสกลนคร เพียงแต่เป็นพืชคนละชนิดเท่านั้นเอง”

ศักดิ์จิระให้เหตุผล

ดีไซน์เนอร์หนุ่มใหญ่เรียนจบจาก วิทยาลัยช่างศิลป์ ซึ่งสมัยนั้นยังไม่มี การเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งทอโดยตรง เขาได้มีโอกาสทำงานเกี่ยวเนื่องกับ ไทยใหม่ที่บริษัทชินวัตร และค้นพบเสน่ห์ ของการเป็นนักออกแบบผ้า เขาเร่งเรียนรู้ จากประสบการณ์ จากงานที่ทำ จนสามารถเปิดเป็นบริษัทและผลิต ผลิตภัณฑ์ของตัวเอง เขาหันไปเข้าคอร์ส ฝึกอบรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอแม้จน กระทั่งวันนี้ที่เขามีสถานะเป็นอาจารย์ พิเศษสาขาออกแบบอุตสาหกรรม และ ออกแบบสิ่งทอ (Textile Design) ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง

ศักดิ์จิระเล่าให้ฟังว่าในขณะที่ เดียวกันนี้เขายังเป็นวิทยากรประจำให้กับ สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (THAI) อีกด้วย “บางทีเราเป็นครูแล้วเราก็ไปเป็น นักเรียน เพราะฉะนั้นมันไม่มีวันจบ... แต่เหนือสิ่งอื่นใดคือเราชอบอย่างนี้จึง ทำให้เราดันดัน ฝึที่จจะรู้”

ความสนใจส่วนตัวของศักดิ์จิระอยู่ ที่งานบาติกมากเป็นพิเศษ แต่เขาบอกว่า

ในระยะหลังๆ เขาหันมาสนใจผ้าทอ ธรรมชาติมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจจะเรียก ว่าเป็นไปตามเทรนด์ของโลกนั่นเอง ที่ยิ่งไปกว่านั้น ศักดิ์จิระเห็นว่าผ้าทอ ธรรมชาติคือ “วิถีชีวิต”

เขาเล่าให้เราฟังถึงบรรยากาศของ บ้านไม้หลังย่อมในจังหวัดแพร่อันเป็น บ้านเกิด บ้านไม้ทรงชาวบ้านธรรมดาซึ่ง รายล้อมด้วยสวนร่มรื่นบนพื้นที่รวม 4 ไร่ ใกล้เคียงๆ กันนั้นมีบ้านคนงานที่มาทำงานผ้า กับเขาภายใต้แบรนด์ “บายศรี” (Baicri) แต่ละคอลเลคชั่นล้วนมีแรงบันดาลใจ จากธรรมชาติรอบตัว เช่น “Wild Orchid” ที่มีสีสดใสใสราวกล้วยไม้ป่า หรือ “Heliconia” พันธุ์ดอกไม้ตระกูล เบิร์ด ออฟ พาราไดซ์ ดงงามอลังการ ผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ “บายศรี” แบ่งเป็นสองไลน์ใหญ่ๆ ได้แก่ เสื้อผ้า/ เครื่องแฟชั่น (Fashion & Accessories) กับส่วนที่เป็นเคหะสิ่งทอ (Home Textiles) เช่น ปลอกหมอน โคมไฟ หรือ อะไหล่ตามที่ทำด้วยผ้า ทุกวันนี้เขากำลัง ทอยเปลี่ยนเทคนิคการพิมพ์ให้เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด →

ผ้าทอธรรมชาติคือ “วิถีชีวิต”





ดีไซน์เนอร์ทำงานร่วมกับช่างชาวบ้านเพื่อสร้างสรรค์งานหัตถศิลป์ให้ออกมางดงามเป็นที่ต้องการของตลาด
The designer works with village artisans to produce beautiful handicrafts.

→ เมื่อมาถึงงานที่กำกับโครงการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มผ้าทอมือด้วยเส้นใยธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการตลาดต่างประเทศตามพันธกิจของ ศ.ศ.ป. ศักดิ์จิระเปิดเผยว่า เขาได้ทำงานผ้าที่มีกระบวนการซึ่งเป็นธรรมชาติโดยตรงทุกขั้นตอน กระเป่าและหมอนผ้าย้อมครามของเขาที่ได้พัฒนาร่วมกับชาวบ้านอำเภอกุดบากและอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ทำจากครามแท้ และในบางผลิตภัณฑ์ยังมีการผสมเอาเส้นใยจากข้าวสับปะรด หรือกล้วย มาดักทอร่วมกันอย่างกลมกลืนอีกด้วย

“เรานี่กินข้าวแค่แ่งนิดเดียว ต้นนี้เราทั้งหมดเลย ทางสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอทำวิจัยเกี่ยวกับเส้นใยธรรมชาติอยู่แล้ว จึงได้ลองเอาตรงนี้มาปั่นเอาเส้นใย ผสมกับฝ้ายออกมา แล้วก็ทอสลักับผ้าย้อมคราม” ดีไซน์เนอร์หนุ่มอธิบาย

ครามเป็นพืชตระกูลถั่ว ใช้เวลาปลูกเพียงประมาณ 3-4 เดือนก็นำมาใช้ย้อมสีได้ ชาวบ้านจะปลูกสลักับนาข้าว โดยจะเริ่มปลูกครามพร้อมกับนาข้าว โดยจะเริ่มปลูกครามพร้อมกับนาข้าว โดยจะเริ่มปลูกครามพร้อมกับนาข้าว โดยจะเริ่มปลูกครามพร้อมกับนาข้าว โดยจะเริ่มปลูกครามพร้อมกับนาข้าว

“ครามเป็นสีที่ไม่ละลายน้ำ เวลาย้อมน้ำย้อมจะเป็นสีเหลืองอมเขียว แต่พอเอาขึ้นมาปั๊บเขาจะทำปฏิกิริยากับอากาศจนกลายเป็นสีน้ำเงิน อันนี้คือสิ่งมหัศจรรย์ของคราม เขาเรียกสีมีชีวิต เพราะในน้ำย้อมมันมีจุลินทรีย์อาศัยอยู่ทำให้เกิดสี ที่เขาบอกว่า

สีตายก็เพราะจุลินทรีย์ตาย ในน้ำย้อมจึงต้องมีอาหารของจุลินทรีย์ทั้งกรดและด่างใส่เข้าไป ที่เป็นธรรมชาติ เช่น กรดก็ใช้มะขามเปียก ต่างก็ใช้น้ำขี้เถ้า ในสภาวะที่เหมาะสม เพื่อให้จุลินทรีย์ที่อาศัยอยู่ในน้ำย้อมมีชีวิตอาศัยอยู่ได้ แล้วก็ทำให้เกิดเป็นสี”

ศิลปินหนุ่มอธิบายต่อ “เราหยุดใช้สารเคมีแล้วหันมาพอกย้อมโดยวิธีธรรมชาติทั้งหมด การเทน้ำที่เหลือจากการย้อมทิ้งก็ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ในหลายแห่งยังใช้โซเดียมไฮโดรซัลไฟด์ หรือโซดาไฟซึ่งเป็นเคมีเข้มข้นกันอยู่...เทคนิคการผลิตนั้นนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติแล้วเรายังช่วยจรรโลงอัตลักษณ์ท้องถิ่นไว้ได้ด้วย”

ที่จริงแล้วการพอกย้อมด้วยสีและวิธีธรรมชาตินั้นเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เราสืบทอดกันมาแต่โบราณ ทว่าวิธีการนี้ได้หายไปตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีการคิดค้นสารเคมีมาใช้จนแพร่หลาย เพราะสะดวก ทำให้กระบวนการผลิตสั้นลง ได้ผลิตภัณฑ์ที่ละมาก ๆ สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่ถูกกลง ในขณะที่การย้อมครามธรรมชาติต้นทุนสูงมาก ต้องค่อย ๆ ทำ บางชิ้นอาจต้องย้อม 6-8 ครั้ง แต่ผลที่ได้ ออกมาก็ต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยครามแท้ทำให้ได้นเนื้อผ้าที่นุ่มและมีกลิ่นหอม

ศักดิ์จิระบอกว่า การย้อมแบบโบราณยังคงเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน แม้ว่าเคยเลือนหายไปเมื่อราวสิบปีที่แล้ว แต่เมื่อเริ่มมีไอทีอป เริ่มมีกระแสภูมิปัญญากระแสธรรมชาติเข้ามา ก็มีการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่

เมื่อถามว่าเหตุใดจึงทุ่มเทผลิตแต่กระเป๋ากับหมอน คำตอบคือผลิตภัณฑ์เหล่านี้เป็นกระแสในตลาด และพิสูจน์แล้วว่าขายดี ซึ่งนั่นคือหนึ่งในวัตถุประสงค์หลักของโครงการ

“ด้วยประสบการณ์ ตั้งแต่ทำงานมาจนถึงปัจจุบันจะบอกได้เลยว่า ตอนนี้ ตลาดนำดีไซน์ ไม่ใช่ดีไซน์นำตลาด ตลาดจะเป็นคนกำหนดเลยว่าตอนนี้ดีไซเนอร์ต้องทำงานแบบไหนออกมา มันรวมหมดไม่ว่าจะหนัง เพลง หนังสือ ตลาดจะบอกมาเลยว่า อ้อต้องประมาณนี้ คนซื้อจะเป็นกลุ่มไหน วิถีชีวิตของคนที่มาใช้มาอ่านเป็นคนประเภทไหน แล้วก็ต้องทำตามโจทย์ เพราะว่างานพวกนั้นนอกจากเป็นงานหัตถกรรมแล้ว มันเป็นธุรกิจ มันไม่ใช่ Fine Art ที่จะทำโชว์อย่างเดียว ทุกคนต้องขายของ เพราะฉะนั้นเมื่อขายของบู๊ก็ตั้งมุ่งไปที่คนซื้อก่อน” เขาให้ความเห็น

“ผมไม่ใช่ศิลปิน ผมเป็นนักออกแบบ และเป็นหน้าที่ของนักออกแบบที่จะต้องตอบโจทย์ คือ ตอบสนองความต้องการของตลาด นักออกแบบคนไหนที่ออกแบบสวยมากแต่ลูกค้าไม่ชอบ ไม่ซื้อ นั่นถือว่าไม่ใช่งานที่ดี การขายของได้ และคนชอบ มันเหมือนเหมือนตัวชี้วัดความสำเร็จ”

ศักดิ์จิระให้ความเห็นว่า “เราจะต้องตัดสินใจก่อนว่าจะสื่อสารไปถึงคนกลุ่มไหน ถ้าเราสามารถออกแบบที่สื่อสารได้ถึงกลุ่มเป้าหมาย แล้วเขาตอบรับมากก็คือโอเค” นี่จึงเป็นที่มาของการวางกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์

“ลูกค้าหลักของผลิตภัณฑ์กลุ่มครามจังหวัดสกลนครจะต้องเป็นกลุ่มญี่ปุ่น สำหรับคนญี่ปุ่นแล้วไม่ต้องอธิบายเลยว่าอันนี้มาจากไหน ทำมายังไง ระดับแม่บ้านซื้อของในตลาดเขายังรู้จักเส้นใย ผลิตภัณฑ์ที่เขาเห็นปั๊บก็รู้เลยมาจากธรรมชาติ เพราะฉะนั้นกระเป๋าคครามใบนี้ใบละ 2,000 บาท เขาก็ซื้อ จะไม่มีคำถามเลยว่ามันแพงที่ตรงไหน ประเทศที่พัฒนาแล้วในเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องธรรมชาตินี้เขาเข้าใจดี” →



หมอนอิงผ้าฝ้ายคราม
...การผสมผสานของหลากหลายมัดหมี่
Cushions from indigo tie-dyed cloth.

→ เขาเล่าต่อด้วยว่า ที่ญี่ปุ่นเข้าใจถึงคุณค่าของคราม
ได้ดี อาจเป็นเพราะตั้งแต่โบราณทางตอนใต้ของประเทศ
ญี่ปุ่นในแถบโอกินาวาก็มีการทำผ้าย้อมครามด้วยเช่นกัน
เพียงแต่ว่าปัจจุบันทำกันน้อยลงทุกที ผ้าย้อมครามจึงมี
ราคาสูงผิดกับบ้านเรา

“พอเราเลือกตลาดเป็นญี่ปุ่นก็มาตีโจทย์ตั้งแต่เรื่อง
การออกแบบ เดิมทีหมู่บ้านที่ผมไปทำโครงการฯ เขาก็จะ
ทำมัดหมี่ทำอะไรสวยเก่งอยู่แล้วซึ่งเราไม่จำเป็นต้องสอน
เลย เพียงแต่ว่าเขาทำลายที่ยากเกินไป เกินกว่าลูกค้า
จะเข้าใจ เราว่าเราทำสวย แต่อย่าลืมนะว่าวิถีชีวิตเขาเป็น
สากล เราก็ต้องปรับ กระเป๋าหลายผืนนี้ผมเลยปรับเอา
ผ้ามัดหมี่ที่เขาทำด้วยเทคนิคมัดหมี่แต่สร้างลายให้มัน
โมเดิร์นขึ้น ผมก็ไปนั่งมัดด้วยกันกับแม่ๆ แค่ว่าไอ้ยทำไม
มันง่ายอย่างนี้ ปกติแม่เขามัดพญานาค นกยูง อะไรอย่าง
เนี่ย อย่างสวย แต่ที่จริงเราต้องการแค่นี้เอง” ศักดิ์จิระเล่า
ว่าเขานำผ้ามัดหมี่ลวดลายเรียบง่ายแต่แตกต่างที่ชาวบ้าน
นำมาประกอบกันด้วยเทคนิคคอลลาจ ทำให้ได้ชิ้นงาน
เป็นกระเป๋าและหมอนมัดหมี่ย้อมครามที่ดูโมเดิร์น เข้ากัน
ได้ดีหากจะนำไปตกแต่งในรีสอร์ททันสมัยใหม่

ในการลงพื้นที่แต่ละครั้ง ศักดิ์จิระจะใช้วิธีการแบบ
Design Clinic คือไปตั้งโต๊ะให้คำปรึกษาที่หมู่บ้านแบบ
แพทย์อาสา ชาวบ้านจะทยอยเอาผลงานมาให้ดู
เพื่อวิจารณ์ว่าถูกต้องตามรสนิยมตลาดหรือไม่ อย่างไร
สื่อออกไป ลายเยอะไปต้องตัดออก ฯลฯ ซึ่งเป็นวิธีที่ได้
ผลมาก

“จริงๆ แล้วชาวบ้านเป็นคนมีฝีมือ แต่เหมือนกับว่า
มันทั้งขาดทั้งเกิน เราก็เหมือนกับไปชี้แนะเขาว่าอันนี้อาจ
ต้องลดหน่อย เป็นต้น มีอีกเรื่องที่เพิ่มมาด้วยก็คือเรื่องของ
การตลาด ไม่ใช่แค่สวยหรือไม่สวย แต่นี่ต้องรวมถึง
การส่งเสริมการขาย การคิดราคา และอื่นๆ”

เมื่อชาวบ้านมัดย้อมผ้าจนเสร็จ ศักดิ์จิระก็นำผ้า
ทั้งหมดมาประกอบเสียใหม่ ท่ามกลางความเคลือบแคลง
สงสัยของบรรดาชาวบ้าน ว่าดีไซน์เนอร์คนนี้จะนำเอาผ้าของ
เขาไปทำต่อจนออกมาหน้าตาเป็นอย่างไร แต่ท่าเรื่องก็จบ
ลงด้วยดี เพราะว่าออกมาเป็นที่ชื่นชอบของเหล่าชาวบ้าน
“เขาบอกว่าแปลกดี” เขาว่าอย่างนั้น

ไม่ใช่แค่ชาวบ้านที่พอกพอใจกับงานครามอันแสน
โมเดิร์นนี้ แต่กลุ่มเป้าหมายของพวกเขาคือชาวญี่ปุ่นก็
ชอบพอและมีการสั่งซื้อเดอร์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ภายหลังจาก
ที่ได้้นำผลิตภัณฑ์ไปจัดแสดงในงาน BIG+BIH เมื่อ
ปลายปีที่ผ่านมานี้ เรียกว่าหายเหนื่อยกับโครงการฯ ที่ได้
ดำเนินมาตลอดปี

“เรามีความสุขที่ได้อยู่ตรงนั้น” ศักดิ์จิระเน้นเสียง
หนักแน่นพร้อมรอยยิ้มสะท้อนความสุขจากใจ ❖







ผ้าเย็บชุดกางเกง พ่วง สีส้ม
สีเขียว ย้อมคราม ผสมผ้าขาว
และ สีส้ม ผ้าเย็บหมวก ย้อมคราม.
ผ้าเย็บเสื้อ ย้อมคราม
พ่วง สีส้ม ผ้าขาวผสมสีเขียว



Words **Suwanna Premsoe**
Photos **Baisri**

THE BEAUTY OF INDIGO TIE-DYED TEXTILES



ศักดิ์จร: เวียงเก่า
Sakchira Wiengkao



Surrounded by spinning wheels, vats of indigo dye and sewing machines, Mr. Sakchira Wiengkao's attention is focused on a group of young and old women in Sakon Nakhon's Phu Phan and Kut Baak districts, telling them how they may generate more income through new designs that will attract shoppers in Japan.

Mr. Sakchira is one of five young designers commissioned by the SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (SACICT) to add value to hand-woven textiles made of natural fibres. Training courses have been organised in several northern and northeastern provinces, including Sakon Nakhon, Chiang Mai and Roi-et. With this knowledge, local artisans are now able to produce new and eco-friendly products that are currently in high demand on the global market.



Mr. Sakchira chose Sakon Nakhon as his project site due to the fact that many of its villages were already well known for their indigo tie-dyed hand-woven cotton textiles. He has been working with these village artisans for quite some time to make naturally dyed bags of modern design. "Sakon Nakhon is famous for indigo tie-dyed textiles. And as I am from the northern province of Phrae, the home of tie-dyed *mor hom*, I have found these two types of cloth very similar though different kinds of plant are used in the dyeing process," he says.

Mr. Sakchira recounts his early days in textile design... At the time, there was still no proper course in this subject of study. It was only after his graduation from the College of Fine Arts in Bangkok and a stint at the Shinawatra Thai silk company that he discovered his passion for textile designing and thus set up a business of his own in textile production. Concurrently, he concentrated on furthering his education on the subject through various training courses. It is no surprise that he is now a special lecturer on textile designs at the King Mongkut Institute of Technology, Lat Krabang campus.

He also teaches at the Thailand Textile Institute (THTI), a non-profit organization with the main duty to support and develop the Thai textile and garment industries, working with the firm objective of contributing towards sustainable growth in the world market.

"Even as a teacher, I haven't stopped learning," he says. "I am forever in search of new knowledge. That's what happens when one enjoys his or her work," he emphasizes.

Mr. Sakchira is very much interested in *batik*, a technique which is becoming more and more popular in the West. In Java, Indonesia, *batik* is part of an ancient tradition, and some of the finest *batik* cloth in the world is still made there.

In his opinion, there has been a growing interest in natural textiles around the world. "It is the way of life," he affirms.

Born and raised in a peaceful community in the artistic North, Mr. Sakchira still lives and works in his hometown, in a wooden house surrounded by tall trees, occupying an area of almost four rai. In shelters close by live a group of village artisans whom he employs to make the products under the "Baisri" brand. Drawing inspiration from things around him such as "Wild Orchid" and "Heliconia," Mr. Sakchira delights consumers with his beautifully designed merchandise in two main product lines — fashion & accessories, and home textiles — all made using natural materials that are friendly to the environment.

The same concept is applied to the designs he is currently working on with village artisans of Phu Phan and Kut Baak for SACICT, which include indigo-dyed bags and pillow cases. Additionally, he has experimented with pineapple, banana and galangal fibres in order to include them in the collection. →

→ “When we harvest galangal, we normally use only the root and throw away the stalk. So the THTI has come up with the idea of mixing its fibre with cotton and weaving them together with the indigo-dyed fabric,” says the designer.

Indigo is an organic compound with a distinctive blue colour extracted from tropical plants in the genus *indigofera* (*Indigofera Tinctoria*, also known as *Indigofera Sumatrana*). Farmers usually grow the plant next to their rice in the fields during the rainy season and harvest it after a few months, just before the rice. “When boiled, the substance derived from the fermented leaves of the plant is insoluble, but produces a greenish yellow liquid which renders any cloth bluish or purplish at the first contact with air. I call this an ‘indigo miracle’, a wondrous effect of a ‘living dye’. The solution contains certain microbes which need to be fed with acid such as tamarind and alkaline from the ashes,” he

explains, adding that in contrast with the chemical dyeing process, the refuse from the natural dyes does not harm the environment.

In Thailand, this natural dyeing technique had been passed down through generations but was replaced by more convenient and economical chemical dyes after World War II, according to Mr. Sakchira. “It is much more expensive to use the natural dyes as the textile must be soaked in the water 6-8 times. The finished product is, however, very soft and smells so good.”

Despite business success, Mr. Sakchira seems to have concentrated on a very limited line of products. The reason behind this, he says, is simply because he is a “designer” and not an “artist”.

“What we are producing here are handicrafts, not works of fine art. As a designer, I have to make sure our products are saleable.

I believe that a designer’s success is measured only by how much people like his products and buy them. Today, it’s really the world of marketing-led designs,” he stresses.

That explains how Mr. Sakchira has defined the target group for each of his products. “The main target of Sakon Nakhon indigo-dyed products is the Japanese market where it needs no introduction. These customers would recognise at once that this is a naturally dyed handbag and are therefore willing to pay 2,000 baht for it. They don’t ask any questions,” he says, pointing to one of the designs.

As a designer, I have to make sure our products are saleable.





“In a developed country such as Japan, people understand the concept of environmental conservation. Besides, the Japanese are very familiar with this indigo-dyed technique which has long been practised in Okinawa. But their products are much more expensive than ours,” he adds.

Mr. Sakchira further explains that, in order to be commercially successful, a designer has to communicate well with his customers. “Something too traditional may be too hard to understand so we must adapt and simplify. The groups which I have been working with are the fine *mudmee* artisans who have mastered the very complicated patterns. They are usually very surprised by the simplicity of my designs,” he chuckles.

Whenever he visits the villages, Mr. Sakchira happily sets up a Design Clinic to offer advice to artisans in the community who bring along their products to let him see whether they are marketable. Many also seek his advice on the colours and patterns.

“These villagers already have the expertise. I only have to ask them to make some adjustments in line with market demand, and they understand.”

Mr. Sakchira also teaches the villagers about the basics of design. “Initially, they were sceptic as they watched me re-arrange their textiles in the collage style. Some said my ideas were so strange but when I explained to them, they were very happy.”

Obviously, not only the villagers but also the Japanese buyers are happy with his designs. All products on display at last year’s BIG+BIH fair were sold out, and more and more orders keep flowing in.

“I was so happy to be at that fair,” Mr. Sakchira recalls, with a big smile. ◆





งานอัตลักษณ์แห่งสยาม ครั้งที่ 4

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) หรือ ศ.ศ.ป. จัดงาน “อัตลักษณ์แห่งสยาม ครั้งที่ 4” สุดยิ่งใหญ่ ณ ศูนย์การค้าสยามพารากอน เพื่อร่วมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณในการส่งเสริมและฟื้นฟูการผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านทั่วทุกภาค อีกทั้งยังเพื่อเป็นการอนุรักษ์รักษามรดกอันล้ำค่าของประเทศไทยให้คงอยู่ต่อไป

งานอัตลักษณ์แห่งสยามครั้งนี้จัดขึ้นภายใต้แนวคิด “หนึ่งศิลป์แห่งท้องถิ่น หนึ่งศิลป์แห่งสยาม หนึ่งศิลป์แห่งความภาคภูมิใจ” จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 19-23 เมษายน ที่ผ่านมา ณ Fashion Hall ชั้น 1 และ Lifestyle Hall ชั้น 2 ศูนย์การค้าสยามพารากอน

ภายในงาน ประกอบด้วยกิจกรรมที่น่าสนใจมากมาย อาทิ มหกรรมงานแสดงสินค้าหัตถศิลป์สุดยอดยิ่งใหญ่ที่รวมผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพจากศูนย์ศิลปาชีพต่างๆ และผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน งานผ้า ของตกแต่งบ้าน จากสมาชิก ศ.ศ.ป. ให้เยี่ยมชม และเลือกซื้อสินค้าที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของไทยได้อย่างจุใจ พร้อมด้วยการแสดงนิทรรศการผลงานของครูช่างศิลป์ ที่ได้รับการยกย่องให้เป็น “ผลงานอัตลักษณ์แห่งสยาม” และการสาธิตงานหัตถกรรมไทยแขนงต่างๆ ที่ทำดูได้ยากในปัจจุบัน กิจกรรมดังกล่าวจัดมาอย่างต่อเนื่อง โดยในการจัดงาน 3 ครั้งที่ผ่านมาได้รับการตอบรับจากผู้สนใจ รวมทั้งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เข้าชมและซื้อสินค้าภายในงานเป็นจำนวนมาก ◊



THE 4th IDENTITY OF SIAM FAIR: Homage to the Kingdom’s Handicraft Treasures

The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (SACICT) recently organized “The 4th Identity of Siam Fair”, an event honouring Her Majesty the Queen, whose untiring efforts continue to help preserve Thailand’s inestimable heritage of arts and crafts.

Held under the theme “Precious Folk Craft, Art of Siam, Treasure of the Land”, the April 19-23 fair was held at Siam Paragon’s Fashion and Lifestyle Hall. Drawing enormous interest from both Thai and foreign visitors were items as diverse as pottery, basketry, textiles and home décor items — all exquisitely hand-crafted by SACICT members.

Also spotlighted was the Craft Masters Exhibition, which showcased the astonishing artistry of Thai master artisans, and included demonstrations in handicraft creation. ♦





ศ.ศ.ป. พัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green Crafts)

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) เดินหน้าพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อม ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมเข้าตลาดทั้งในและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมและสร้างแนวทางให้กลุ่มชุมชนได้เรียนรู้แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดในปัจจุบัน ซึ่งผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศตระหนักถึงการใช้องค์ผลิตภัณฑ์หรือวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีนักออกแบบชาวญี่ปุ่นที่มีประสบการณ์ในการออกแบบสินค้าหัตถกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่า 10 ปี แนะนำไอเดียการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์

ผู้อำนวยการ ศ.ศ.ป. และนักออกแบบในโครงการฯ นำคณะสื่อมวลชนลงพื้นที่ต้นน้ำ ดูกรรมวิธีการผลิตผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติที่มีการสืบทอดวิธีการทอและสวดลายการทอแบบโบราณ เช่น ย้อมโคลน ครั่ง และมะเกลือ ณ ชุมชนผู้ผลิตกลุ่มผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยมีแนวคิดในการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์เดิมของชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าห่ม พรม และปลอกหมอน

นอกจากนี้ ยังมีชุมชนผู้ผลิตในโครงการอีกหลายชุมชน ได้แก่ กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พัฒนาผ้าไหมแต้มหมี่ย้อมสีธรรมชาติที่มีลวดลายแปลกใหม่ สามารถนำมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอ อาทิ ผ้ารองจาน ผ้าคาดโต๊ะ ผ้ามัดต่างผนัง และปลอกหมอน

กลุ่มผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติบ้านสงเปือย ตำบลไฮหย่อง อำเภอพิงโคน จังหวัดสกลนคร ผลิตผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ เน้นการย้อมคราม ปัจจุบันผลิตและส่งขายให้กับร้านแมนคราฟท์ และส่งออกยังประเทศญี่ปุ่น มีแนวคิดในการพัฒนาเป็นผ้ารองจาน ผ้าคาดโต๊ะ เสื้อคลุมอาบน้ำ และผ้าคลุมเฟอร์นิเจอร์

บ้านผักตบชวา ตำบลไม้ตรา อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลิตผลิตภัณฑ์จากเส้นใยผักตบชวาที่ดักหมสมผสมสานกับผ้าฝ้ายจนได้เป็นผ้าทอเนื้อนุ่ม และผลิตเป็นผลงานสร้างสรรค์ เช่น เฟอร์นิเจอร์ ของใช้บนโต๊ะอาหาร หรือฉากบังตา โดยอนาคตคิด

นำเอาเส้นใยของผักตบชวามาเป็นเครื่องนุ่งห่ม มีแนวคิดในการพัฒนาเป็นกระดาดผักตบชวา บรรจุก้อนผ้าผักตบชวา และสิ่งทอเส้นใยผักตบชวา กลุ่มชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาแกะสลักลาย มีแนวคิดในการพัฒนาเป็นชุดอโรมาขนาดเล็ก

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตภัณฑ์โยกัญชงห้วยทราย ตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลิตผลิตภัณฑ์จากเส้นโยกัญชง เช่น หมวก กระเป๋า เสื้อ มีแนวคิดในการพัฒนาเป็นถุงมืออาบน้ำ ถุงใส่สบู่ และถุงใส่เสื้อผ้า

กลุ่มจักสานย่านลิเภาบ้านยางเดี่ยว ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลิตผลิตภัณฑ์จากการจักสานย่านลิเภาแบบละเอียด เช่น กระเป๋าใส่เอกสาร เครื่องประดับ และตะกร้า มีแนวคิดในการพัฒนาเป็นช้อนส้อมไม้ ตะเกียบ ตกแต่งลิเภา และตลับไม้ตกแต่งลิเภา

หัตถกรรมกระจูดวรรณิ ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านและกระเป๋า มีแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นเสื้อ และตะกร้า

ผลิตภัณฑ์จากการพัฒนาภายใต้โครงการ Green Crafts จะนำไปจัดแสดงในงานเทศกาลนวัตกรรมศิลปนานาชาติ 2556 ระหว่างวันที่ 2-5 พฤษภาคม นี้ ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค และในงาน Interior Lifestyle in Tokyo ระหว่างวัน 5-7 มิถุนายน 2556 ณ Tokyo Big Sight West Hall ประเทศญี่ปุ่น ◊

SUPPORT FOR GREEN CRAFTS

The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (SACICT) has launched a project that focuses mainly on helping Thai craftsmen to gain a foothold in new markets, both at home and abroad. This project is geared towards the creation of innovative and environmentally-friendly handicrafts that are able to meet high market demand.

Joining the project to impart their wealth of experience in creating value-added handicrafts were top Japanese designers specializing in eco-friendly handicrafts.

In addition, SACICT's CEO Pimpapaan Chansilpa and participating Thai designers also led a media visit to the countryside, visiting a handicrafts village at Nong Bua Dang in Chaiyaphum Province. The trip featured demonstrations in the natural-dyed textile process: mud dye, lac dye and ebony dye. These unique natural-dyed textiles are used in the creation of various products such as blankets, carpets, pillow cases, etc.

Also taking part in the Green Crafts Project are handicraft groups from across Thailand:

- ◆ Khon Kaen's Baan Hua Fai Weaving Learning Centre Group. Their products feature fabrics used in home decorative items like plate-mats, table covers, wall paper and cushions, all made from eye-catching natural-dyed *mudmee* silk.
- ◆ Sakon Nakhon's Baan Song Ploey Group. This group's products, which are mainly exported to Japan and can be found at Man Crafts shops, include plate-mats, table covers, bathrobes and furniture covers made from indigo-dyed fabrics.
- ◆ Ayutthaya's Baan Pak Tob Chawa. This group uses fabrics made from water hyacinth fibre and cotton in creating furniture, partitions and tableware. It has also begun to incorporate water hyacinth in the creation of modern-design apparel, paper and packaging.
- ◆ Nonthaburi's Pakkred Ruamjai Group. The group makes carved pottery, including the conceptual design for a small set of unguent containers used in aroma therapy.
- ◆ Chiang Mai's Huay Sai Group of Natural Hemp Fibre. Using hemp to create quality products such as hats, bags and shirts, the group's future product lines include bath gloves, soap bags and duffle bags.
- ◆ Nakhon Si Thammarat's Baan Yang Tia Yan Lipao Basketry Group, which makes briefcases, accessories and basketry using Yan Lipao fibre. Under development are plans to make Yan Lipao-decorated cutlery, including chopsticks and wooden boxes.
- ◆ Phatthalung's Wannee Kra Jood Handicrafts. This group's products are home decorative items and handbags made of Kra Jood (bulrush) fibre, while under development are mats and baskets.

All handicrafts created under the Green Crafts Project will be exhibited at two international fairs – the International Innovative Craft Fair 2013 (IICF2013) during May 2-5, 2013 at the Bangkok International Trade & Exhibition Centre (BITEC), as well as the Interior Lifestyle Fair in Tokyo, which takes place from June 5-7, 2013 at Big Sight West Hall in the Japanese capital. ◆







เรียบเรียงจากหนังสือ
“ครูศิลป์ของแผ่นดิน 3”

ต้นจก...

เสี้ยวหนึ่ง

ของมรดก

ไทพวน

ที่สุโขทัย

ผ้าต้นจกของบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย เป็นหนึ่งในผ้าทอพื้นบ้านที่มีลักษณะโดดเด่นที่สุดของไทย จากการทอลดลายบนพื้นผ้าด้วยการใช้ขนเม่นหรือไม้แหลมจกล้วงเส้นด้ายสีต่างๆ ให้เกิดเป็นลายตามที่ถูกออกแบบจินตนาการ เพื่อนำไปเป็นเชิงผ้าถุงหรือซิ่น เรียกว่า ซิ่นต้นจก มีเอกลักษณ์เฉพาะเด่นชัดและมีความประณีตงดงามอย่างยิ่ง →





ครูสุนทร วิชิตนาค
Master Weaver Sundri Vichitnaga



→ ที่นั่น ครูสุนทร วิชิตนาค ขนาดนิต ศิลปินบ้านหาดเสี้ยว ครูภูมิปัญญารุ่นที่ 3 ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรมยังคงรักษาวัฒนธรรม การทอผ้าประเพณีที่มีการถ่ายทอดในหมู่หญิงสาวเชื้อสายไทพวน จากยาย สอนหลานสาว แม่สอนลูกสาว พี่สาวสอนน้องสาว สืบต่อกันมา ครูบอกว่า สาวๆ วัยฝึกหัดทุกคนต้องเริ่มหัตถกรรมด้วยเป็นปฐมบท จากนั้นจึงเริ่มเรียนรู้ การทอผ้าตีนจก ซึ่งมีกรรมวิธียุ่งยากที่สุด ว่ากันว่าหากทอผ้าตีนจกได้ ก็ย่อมสามารถทอผ้าชนิดอื่นได้ไม่ยาก

“เราเป็นลูกสาวคนเดียวก็ช่วยแม่ทำ คือ เรียนจบจากโรงเรียนก็มาทำ เกี่ยวกับการทอผ้า เห็นพ่อแม่ทอเราดูไปที่คุ่นเคย ลองไปทำแบบลองผิด ลองถูกก็พอทำได้ แต่ก็ยากเหมือนกันที่จะจกได้ บางทีก็ถูกตีมือบ้าง บางที เขาไม่อยู่ก็ไปลักทำผิดบ้างถูกบ้างเขาก็ช่วยแก้ไขให้ กว่าจะเป็นก็ยากเหมือนกัน”

ครูสุนทรเกิดเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2480 ณ ตำบลบ้านหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นบุตรของนายสนอง และนางพัก วิชิตนาค ได้รับการศึกษาจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และต่อมาได้สมรสกับ นายวิโรติ ขนาดนิต

ด้วยงานที่รับผิดชอบในฐานะตัวแทนนำผ้าทอของบ้านหาดเสี้ยวไป จัดแสดงและจำหน่ายในงานต่างๆ ทำให้ครูสุนทร เกิดความคิดที่จะ รวบรวมกลุ่มแม่บ้านจัดตั้งเป็นศูนย์สาธิตการทอผ้าพื้นเมือง อำเภอ ศรีสัชนาลัย ผลิตผ้าทอภูมิปัญญาไทพวนหาดเสี้ยวออกจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผ้าตีนจกหาดเสี้ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

“เวลาเราไปขาย ไปจำหน่าย ไปโฆษณาประชาสัมพันธ์ เขาก็รู้ว่าเป็น ผ้าของหาดเสี้ยว เราดูแลเรื่องเหล่านี้มาตลอด เรารับหน้าที่ดูแลการตลาด เอาผ้าไปจำหน่ายให้ทางกลุ่มแม่บ้านตีนจกหาดเสี้ยว ทำด้วยมือแท้จกด้วย ขนมันแท้ๆ จะเอาไปลอกลายหรือทำด้วยเครื่องจักรไม่ได้ เราจกด้วย มือจริงๆ และสามารถทำหลายลายในผืนเดียวกันได้”

ครูสุนทรบอกว่าต้องให้เด็กๆ เห็นถึงความ วิริยอุตสาหะ ของช่างทอ เพราะกว่าจะได้ ผ้าตีนจกแต่ละลายแต่ละผืนไม่ใช่เรื่องง่าย

ครูสุนทรบอกว่า ผ้าตีนจกบ้านหาดเสี้ยว จะมีความแตกต่างจาก ผ้าตีนจกที่อื่นตรงลวดลาย สีที่ใช้ และวิธีการสร้างลายหลักที่เป็นลาย เฉพาะของผ้าตีนจกหาดเสี้ยวดั้งเดิมซึ่งครูสืบทอดมาจนปัจจุบันถึง 9 ลาย ได้แก่ ลายเครือน้อย ลายเครือกลาง ลายเครือใหญ่ ลายสิบสองหน่วยตัด ลายมนสิบหก ลายน้ำอ่าง ลายส่องทอง ลายแปดขอ และลายสี่ขอ ครูอธิบายว่า ลายเริ่มต้นของด้านบนตีนขึ้นตามแบบฉบับไทพวนจะต้องเป็น ลายนกคุ้มเสมอเช่นเดียวกับลายจบด้านล่างตีนขึ้นซึ่งจะต้องเป็นลายสร้อย สลากลมเช่นกัน ส่วนสีที่ใช้ จะใช้สีแดงเป็นสีพื้นหรือสีเส้นยืนขายขอบขึ้น เป็นสีเหลือง สีของลายจก มีสีเหลืองเป็นสีหลัก และสีเขียว สีชมพู สีดำ สีขาว เป็นสีรอง วิธีการทำ แม้จะมีความยุ่งยากในการจกและใช้เวลานาน แต่ครูสุนทรก็ยังคงอนุรักษ์แบบดั้งเดิมไว้คือการใช้ขนมันจก ด้านถูกหรือ ด้านสวยอันเป็นเอกลักษณ์ของไทพวน →

ครูสุนทรีมีแนวความคิด
ในการประยุกต์งานเพื่อสร้างมูลค่า
ให้กับผืนผ้าตีนจกบ้านหาดเสี้ยว
โดยยังคงลวดลายดั้งเดิมไว้
แต่มีการออกแบบให้การใช้งานผ้าตีนจก
มีความทันสมัย และหลากหลายมากขึ้น

→ “เราก็ทำเป็นตีนจกแบบเป็นสี่ชั้นมา ชั้นนี้เป็น
ลายเก่า ธรรมดามันจะมีลายเดียว แต่เรามาพัฒนาให้
เป็นลายสามชั้นขึ้นมา เกิดเป็นลวดลายใหม่ที่คงความ
เป็นลายโบราณ แต่เพิ่มความสวยงามเน้นลายให้
โดดเด่นยิ่งขึ้น”

ครูสุนทรีมีแนวความคิดในการประยุกต์งานเพื่อ
สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผืนผ้าตีนจกบ้านหาดเสี้ยว
โดยยังคงลวดลายดั้งเดิมไว้ แต่มีการออกแบบ
ให้การใช้งานผ้าตีนจกมีความทันสมัย และหลากหลาย
มากขึ้น เช่น ผ้าชิ้นเป็นผืนก็มีการลดทอนสีให้อ่อนลง
เพื่อให้ผู้สวมใส่ใช้งานได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ครูสุนทรี
ยังได้รับการส่งเสริมจากมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก
สภากาชาดไทย จึงได้แปรรูปผ้าตีนจกให้เป็นสินค้า
ของใช้ของประดับตกแต่งบ้านทำให้ผ้าตีนจกเข้ามาอยู่
ในชีวิตประจำวันของคนสมัยใหม่มากขึ้น

ครูเล่าอย่างภาคภูมิใจว่าทางกลุ่มได้ทำตัวอย่าง
ผ้าไปให้มูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก
สภากาชาดไทย เพื่อพิจารณา ทางมูลนิธิฯ ก็
ออกแบบมาเป็นสายคล้องโทรศัพท์และนำขึ้นถวาย
สมเด็จพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

ครูสุนทรีได้นำผ้าตีนจก 9 ลาย ในผืนเดียว
ส่งเข้าประกวดในการประกวดผ้าพื้นบ้าน 17 จังหวัด
ภาคเหนือ นอกจากจะทำให้ความงดงามของลาย
โบราณตามแบบฉบับชาวไทพวนหาดเสี้ยวได้เป็นที่
ประจักษ์แล้ว ยังถือเป็นความตั้งใจจริงที่จะอนุรักษ์
ภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกหาดเสี้ยวให้คงอยู่อีกด้วย

“ป้ามาคิดว่าอยากจะมีลายผ้า 9 ลายอยู่ในผ้า
ผืนเดียวกัน เพื่อจะได้เพิ่มคุณค่า เราจะใช้ขนเม่น
จกด้ายเส้นยืนทีละเส้น 2 เส้น 4 เส้น ใช้เวลาเกือบ
เดือนกว่าจะได้หนึ่งผืน”

ด้วยฝีมือเชิงช่างชั้นบรมครู ที่โดดเด่น ประณีต
ละเอียดลออ ผลงานการทอผ้าตีนจกของครูสุนทรี
จึงได้รับการคิดสรรให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่ง
ผลิตภัณฑ์ระดับ 4-5 ดาว ทุกปี สร้างชื่อเสียงให้แก่
ผ้าตีนจกบ้านหาดเสี้ยวเป็นอย่างมาก



ผ้าตีนจกหลากลวดลายฝีมือการสร้างสรรค์ของครูสุนทรี
Examples of Khru Sundri's exquisite creations.



ครูสุนทรียังคงถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลรุ่นหลังอยู่เสมอ

Khru Sundri continues to instruct young learners in her art, for which she has received high recognition.

ผลงานที่ครูสุนทรีภาคภูมิใจที่สุดคือ ผ้าขึ้นตีนจกซึ่งสร้างสรรค์ขึ้นในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ด้วยมีความพิเศษอยู่ที่เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่ทอต่อเนื่องยาวตลอดทั้งผืน ที่ยังคงโครงสร้างตามอย่างผ้าพื้นบ้านหาดเสี้ยวที่มีหัวขึ้น ตัวขึ้น และตีนขึ้นทอจากผ้าฝ้าย 100% ลวดลายที่ใช้เป็นลายเครือร้อยประยุกต์

“เมื่อก่อนผ้าขึ้นตีนจกมันจะเป็นผ้าตัดต่อ คือ มีตัวขึ้นอยู่ตรงกลาง ต่อผ้าจกที่ตีนขึ้นต่อผ้าสีแดงและขาวที่หัวขึ้น เราทำได้มาพัฒนาทำให้เป็นผืนเดียวกันเลยโดยไม่ต้องเย็บต่อกัน จะได้ให้มีความพิเศษ เพื่อถวายองค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยทำเป็นผ้า 9 ลาย 9 ผืน 9 อำเภอของจังหวัดสุโขทัยที่มาร่วมกันทำ เราารู้สึกปลื้มใจ ดีใจ ที่ได้ทำประโยชน์ให้กับสังคม คิดว่าเราทำดีก็จะได้ดี”

ปัจจุบันศูนย์สาธิตการทอผ้าพื้นเมืองได้พัฒนามาเป็นศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย ครูสุนทรี วิจิตนาค เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดภูมิปัญญา

ทำด้วยมือแท้ จกด้วยขนแบบแท้ๆ จะเอาไปลอกลายหรือทำด้วยเครื่องจักรไม่ได้

พื้นบ้าน การทอผ้าขึ้นตีนจก เอกลักษณะเฉพาะของบ้านหาดเสี้ยวให้คงอยู่ตามปณิธานของครูสุนทรี ภายใต้แนวความคิด “สืบสานภูมิปัญญา พัฒนาอย่างต่อเนื่อง”

“ตั้งแต่เริ่มต้นเป็นอย่างไร มันทำยากง่ายขนาดไหนในการทอผ้าขึ้นตีนจกสอนเด็กเพื่อจะให้ของดั้งเดิมสืบทอดต่อไป ก็เลยมาตั้งศูนย์การเรียนรู้ตรงนี้ที่ใครผ่านไปมาจะได้รู้จัก เวลาที่มีใครอยากจะทำเรียนจะได้สอนเค้าได้ด้วย”

ครูสุนทรีดูแลศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยด้วยตนเอง ทั้งให้แนวความคิด พัฒนาหาเทคนิคใหม่ๆ รวมถึงเป็นครูผู้ถ่ายทอดงานผ้าขึ้นตีนจกให้กับนักเรียนและผู้สนใจ ซึ่งแวะเวียนกันมาขอความรู้ และขอข้อมูลเสมอมิได้ขาด

ทุกวันนี้เรายังยิ่งเห็นครูสุนทรีปราชญ์ชาวบ้านในวัย 76 ปี ทอผ้าเป็นตัวอย่างให้คนรุ่นหลังได้เห็นและเรียนรู้

ครูสุนทรีบอกว่าต้องให้เด็ก ๆ เห็นถึงความวิริยอุตสาหะของช่างทอ เพราะกว่าจะได้ผ้าขึ้นตีนจกแต่ละลายแต่ละผืนไม่ใช่เรื่องง่าย หากแต่เมื่อสำเร็จแล้วจะเป็นผ้าที่มีความงดงามประณีตกว่าผ้าผืนใดๆ

จากผลงานที่โดดเด่น ฝีมือชั้นบรมครู และด้วยหัวใจของนักอนุรักษ์อย่างแท้จริง ครูสุนทรี วิจิตนาค จึงได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่ง ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ เป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์ตระกูล และผ้าขึ้นตีนจกจากการถักทอของครูสุนทรี ยังได้รับรางวัลจากการประกวดมากมาย อีกทั้งยังได้รับเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติจากการที่ได้อุทิศตัวสืบสานมรดกภูมิปัญญาผ้าทอของบ้านหาดเสี้ยวอย่างต่อเนื่องตลอดมา ครูสุนทรี วิจิตนาค จึงเหมาะสมด้วยประการทั้งปวงที่ได้รับการยกย่องให้เป็นครูศิลปินของแผ่นดิน





ผ้าตีนจกแท้ๆ เช่นผลงานของบ้านหาดเสี้ยว เป็นหัตถศิลป์ที่ปัจจุบันหาดูได้ยากยิ่ง
Such superb examples of genuine *teen jok* cloth from Haad Siew are indeed rare to come by.



TEEN JOK:

The

Tai Puan

Legacy in

Sukhothai

The colourful hand-woven textile from Haad Siew Village in Sukhothai Province has long been admired for its beautiful and cryptic pattern called *teen jok* (teen means foot or hemline and jok means plucking). As the name suggests, this type of cloth is the decorative border seen at the hemline of a *pha nung* (Thai tube skirt) in the northern community, done by plucking colourful yarns on the weft and warp. To create such design, a porcupine quill or sharpened wooden stick is used as a tool to pluck the threads.



ครูสุนทรีย์ วิชิตนาค
Master Weaver Sundri Vichitnaga

At Haad Siew, one lady has single-handedly preserved this cultural heritage through the decades. She is known as Khru Sundri Vichitnaga, one of the folk wisdom masters, Batch 3, specializing in handicrafts and cottage industry. Keeping with the tradition, Tai Puan women teach their young female members in the family the age-old craft as handed down by their ancestors. The beginners must first learn all the basics especially how to spin the cotton yarn. Once they have mastered the weaving of *teen jok*, whose technique is considered the most difficult, they will be able to weave any other textiles.

“As the only girl in the family, I was taught to weave textiles since a very young age. I first watched my mother do it and practised by myself. When I made mistakes, she would slap my hand and show me the right way to do it. It took me a long time to learn,” recalls Khru Sundri.

Born in Haad Siew Village in 1937, young Sundri grew up in her hometown, where she completed secondary school. She later married Mr. Wirat Khanardnid. Having shown her leadership to all her peers, she was soon put in charge of overseeing the sale of the community's textile products at fairs and exhibitions nationwide.

She subsequently set up a *teen jok* weaving centre in Sri Satchanalai District in Sukhothai, where products made in Haad Siew have since been displayed, much to the delight of visitors, who gradually spread word about their *teen jok* cloth far and wide. →



ความละเอียดงดงามของผ้าตีนจกแท้ที่จกด้วยมือ

Marvellous examples of hand-woven *teen jok* patterns.

→ Spearheading the marketing drive of Haad Siew products, she made the uniqueness of their signature textile known to all. “When selling to customers, I always communicate the distinctive feature of our textiles. They have to be aware that ours are hand-made with the use of porcupine quill, and cannot be copied by machine. And our weavers can master multi-pattern designs on the same piece of fabric,” she reaffirms.

So unique are the Haad Siew *teen jok* designs, and they come in many distinctive patterns. “We have altogether nine patterns, namely *krua noi*, *krua klang*, *krua yai*, *sibsong nuaytad*, *mon sib-hok*, *nam-aang*, *song tong*, *paed kor* and *si kor*,” explains Khru Sundri.

Moreover, tradition dictates that the top and lower borders of *pha tung* or *pha sin* must bear certain patterns and colours. Yellow is the main colour of *teen jok* designs, with green, pink, black and white as supplementary colours.

“Of course,” Khru Sundri emphasizes, “no other tools except a porcupine quill is used in creating these intricate designs.”

In order to attract more customers and appeal to greater market segments, she also initiated new colour schemes for the textile. Thanks to support from Friends in Need (of “Pa”) Volunteers Foundation, Thai Red Cross Society, woven cloth from the village has been developed into many patterns as decorative items. A mobile phone strap made of *teen jok* cloth was even presented to HRH Princess Bajrakitiyabha.

Not a person to rest on her laurels, Khru Sundri always comes up with new ideas. At one time, she created a one-of-a-kind *teen jok* cloth featuring nine patterns on the same piece and submitted it for a competition among weavers from 17 provinces in the northern region.

“It took me almost a month to finish this piece of work but it’s all worthwhile as I could well publicize the beauty of our craft and preserve our artistic heritage for the generations to come,” she says, smiling sweetly.

Khru Sundri has created a one-of-a-kind cloth featuring nine patterns on the same piece.

เกียรติรางวัล และผู้สืบทอดผลงาน

Khru Sundri's work has brought much recognition and encourages the younger generation to follow suit.



With her excellent craftsmanship and enormous creativity, Khru Sundri always submits quality works – winning 4- and 5-star awards in the annual competitions of the One Tambon One Product (OTOP) programme, thus adding to the good reputation of Haad Siew artisans.

The masterpiece which has done her most proud is the *teen jok* cloth woven to commemorate the 72nd birthday of Her Majesty Queen Sirikit in 2004. Bearing the *krua noi* pattern, this *teen jok* cloth was intricately woven into one long piece with the upper and lower borders all connected.

Traditionally, *teen jok* is made of two pieces of *jok* cloth connected to a *pha nung*. This commemorative work is distinctively done in one single piece and features nine patterns to represent the nine districts of Sukhothai Province. “I am so proud of it because it is the fruit of cooperation of weavers in nine districts of Sukhothai,” she beams with pride.

From humble beginnings, the Weaving Demonstration Centre has developed into the Thai Folk Wisdom Learning Centre under the care of Khru Sundri. This is a place where folk wisdom such as the *teen jok* weaving technique is promoted in line with Khru Sundri’s conviction to “continually maintain and develop folk wisdom”.

“Here children can learn about the history and development of *teen jok* weaving so they can pass it on to future generations. Visitors may also drop by and explore this learning centre. We are more than happy to teach those who are willing to practise the craft,” says Khru Sundri.

As its caretaker, the 76-year-old master artisan is always present to welcome visitors and impart knowledge to those who are keen to develop their weaving skills. “Children should be made to realise how hard it is to make *teen jok* which is the most beautiful woven fabric in this country.”

In recognition of her dedication towards the preservation of this national legacy, His Majesty the King has bestowed a royal decoration upon Khru Sundri. She is also the recipient of many awards for her dedication to preserve the art of *teen jok* weaving in Haad Siew. She is, indeed, recognised as among the master artisans of Thailand. ♦



LifeStyle Vietnam 2013

18-21 April



เทศกาลของขวัญ ของตกแต่งบ้าน “LifeStyle Vietnam 2013”

ถนนฮวน วาน ทุ นครหลวงโฮจิมินห์
ประเทศเวียดนาม

18-21 เมษายน 2556

LifeStyle Vietnam 2013

Venue: **Hoang Van Thu Street,
Ho Chi Minh City, Vietnam**

18-21 April 2013

หนึ่งในเทศกาลของขวัญ ของตกแต่งบ้าน ที่ยิ่งใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดขึ้นโดย Vietnam Gift and Housewares Association (Vietcraft) และ The Vietnam Trade Promotion Agency (Vietrade) เป็นปีที่ 3 โดยปี 2556 นี้จะจัดอย่างยิ่งใหญ่กว่าเดิม ตื่นตาด้วยบูธสินค้ากว่า 1,200 บูธจากผู้ประกอบการเวียดนามและนานาชาติ สนองความต้องการของผู้ซื้อจากทุกมุมโลกที่กำลังค้นหาสินค้าตกแต่งและของขวัญของที่ระลึกซึ่งสะท้อนความเป็นสัญชาติเวียดนามแท้และดั้งเดิม

ผู้เข้าชมงานจะได้พบกับสินค้าที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นของตกแต่งบ้าน เฟอร์นิเจอร์ทั้งอินดอร์และเอาท์ดอร์ เครื่องใช้ในบ้าน เคหะสิ่งทอ งานปักของขวัญและของที่ระลึกในสไตล์ชนเผ่า เครื่องประดับรองเท้าแฟชั่น ไปจนถึงของเล่นต่างๆ

นี่คือโอกาสที่จะได้พบปะพูดคุยกับผู้ผลิตที่น่าเชื่อถือ ทั้งผู้ผลิตสำหรับผู้บริโภคในระดับกลางและระดับไฮ-เอนด์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นที่คัดสรรมาแล้วจากผู้ประกอบการที่สมัครเข้ามากกว่า 4,000 รายจากทั่วประเทศเวียดนาม

ชมข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.lifestyle-vietnam.com

The Vietnam Gift and Houseware Association (Vietcraft) and the Vietnam Trade Promotion Agency (Vietrade) invite all to participate in one of the most impressive home decor, gift and houseware fairs in Southeast Asia. “LifeStyle Vietnam 2013” will be held from 18-21 April 2013 in Ho Chi Minh City, Vietnam.

After three years of successful organization, LifeStyle Vietnam 2013 is being expanded to accommodate over 1,200 booths from 500 Vietnamese and overseas exhibitors, in order to meet the requirements of international buyers who are sourcing Vietnamese home decor and gift products.

Major products at the fair include home décor and handicrafts, indoor and outdoor furniture, houseware and storage, home textiles and embroidery, gifts & ethnic items, personal accessories, footwear fashion and toys.

This is a great opportunity to find the most reliable suppliers — both for mass production and the high-end segment at the country of origin — that have been carefully audited and selected by Vietcraft from among over 4,000 suppliers nationwide.

Visit www.lifestyle-vietnam.com for more information.





เทศกาลงานศิลปวัฒนธรรม Foire de Paris

ณ ศูนย์แสดงสินค้า Paris Porte de Versailles,
ปารีส ประเทศฝรั่งเศส

30 เมษายน - 12 พฤษภาคม 2556

งาน Foire de Paris (ฟัวร์ เดอ ปารีส) หรือ ปารีสแฟร์ เป็นงานแสดงสินค้าบ้าน ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และสินค้าทางวัฒนธรรมนานาชาติที่ยิ่งใหญ่งานหนึ่งของโลก เป็นเสมือนเวทีการพบปะสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและมืออาชีพจากทั่วโลก ประกอบด้วยผู้จัดแสดงสินค้ากว่า 2,000 รายที่มาแสดงงานยาวนานถึง 12 วัน ผลิตภัณฑ์กว่า 1,000 แบรินด์ คัดสรรมาโชว์อย่างตระการตา อีกทั้งมีเวิร์กช็อปมากมาย งานยังประกอบไปด้วยการแสดงดนตรีและคอนเสิร์ตจากศิลปินรับเชิญคับคั่ง

ผู้ร่วมงานจะได้พบกับสินค้าตกแต่งบ้านอันหลากหลาย เครื่องมือและอุปกรณ์การก่อสร้างบ้าน เฟอร์นิเจอร์ ปล่องไฟ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอาหาร และเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้านต่างๆ ภายในงานยังมีการนำเสนอไอเดียและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการท่องเที่ยวอีกด้วย นอกจากนี้ยังจะได้พบกับ การประกวดและแข่งขันด้านต่างๆ ที่น่าตื่นตาตื่นใจอีกมากมาย

เข้าไปชมรายละเอียดของงานได้ที่

www.foiredeparis.fr



Foire de Paris

Venue: Paris Porte de Versailles,
Paris, France

30 APRIL - 12 MAY 2013

Foire de Paris is one of the most comprehensive home, environment and global culture sector trade events in France. The show serves as an interactive business communication podium for eminent professional executives and business leaders from these fields. More than 2,000 professional exhibitors are present at the show, which is organized over a span of 12 days. As many as 1,000 brands of products are showcased during this highly popular event and topical workshops are regularly organized here. Enchanting musical performances and concerts are held during the show as well, and business participants are provided with ample networking scope too.

A diverse range of home renovation equipment, construction tools, furniture items, chimneys, gastronomy products and indoor recreation tools are put on exhibit at the show and innovative travel ideas are also highlighted here. Exciting competitions are also scheduled during this trade show.

For more details about the fair, click www.foiredeparis.fr



Smithsonian

Annual Smithsonian Craft Show



Smithsonian Craft Show

Venue: **National Building Museum,
Washington, D.C., United States**

25-28 APRIL 2013

งานแสดงศิลปะล้ำค่าของอเมริกา Smithsonian Craft Show

**ณ National Building Museum,
กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา**

25-28 เมษายน 2013

งานแสดงหัตถศิลป์ที่ยิ่งใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกา Smithsonian Craft Show จัดขึ้นเป็นประจำปีโดย Smithsonian Women's Committee เพื่อให้ความรู้ เพื่ออนุรักษ์งานศิลปะ รวมถึงการส่งเสริมการวิจัย และหาทุนความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส งานในปีนี้จะจัดขึ้นเป็นปีที่ 31 และนิทรรศการจากช่างหัตถศิลป์ฝีมือชั้นครูอันเปี่ยมด้วยความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และความวิจิตรงดงามจากศิลปินมีชื่อ 121 ท่าน ทั้งศิลปินหน้าใหม่ที่เพิ่งมาร่วมงานเป็นปีแรกถึง 46 ท่าน นอกจากนี้ ยังจัดแสดงผลงานที่หาชมได้ยากในหลากหลายประเภทชิ้นงาน ไม่ว่าจะเป็นงานเฟอร์นิเจอร์ เซรามิก แก้ว หรือเสื้อผ้าเครื่องสวมใส่ งานนี้เจดีเปิดให้เด็กอายุต่ำกว่า 12 เข้าชมฟรี

สนใจข้อมูลเพิ่มเติม

www.smithsoniancraftshow.org

Widely regarded as the country's most prestigious juried show and sale of fine American craft, the Smithsonian Craft Show is produced by the Smithsonian Women's Committee to support education, outreach, conservation and research at the Smithsonian. Join the 31st annual celebration and enjoy a dazzling exhibition of creativity, innovation and technical mastery at the elegant and historic National Building Museum, where 121 distinguished craft artists, 46 of them new to the show this year, exhibit one-of-a-kind or limited edition works in 11 different media — from furniture and ceramics to glass and wearable art.

Admission is free for children 12 years of age and younger.

For more information, visit www.smithsoniancraftshow.org



Spirit of Summer fair

15-18 MAY 2013 | HOUSE & GARDEN
OLYMPIA, LONDON



เทศกาลงานศิลปฤดูร้อน Spirit of Summer Fair London

ณ Grand Hall, Olympia Exhibition Centre,
ลอนดอน สหราชอาณาจักร

15 - 18 พฤษภาคม 2556

เทศกาลแสนสนุกที่มาพร้อมกับฤดูร้อนแสนสดใส นำเสนอผลิตภัณฑ์ดีไซน์อันสวยงามในหลากหลายคอลเล็กชั่นของปีนี้ สินค้าตกแต่งบ้านและสวนเรียงรายกันมาให้ชมอย่างอุณหนาผาดั่ง พบกับอุปกรณ์และของตกแต่งภายในมีสไตล์ สินค้าแฟชั่นอันทันสมัย เสื้อผ้าน่ารักๆ สำหรับเด็ก รวมถึงของขวัญของที่ระลึกสำหรับซัมเมอร์ ผลิตภัณฑ์สำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง อาหารและไวน์ ครบทุกสิ่งให้เลือกสรรภายใต้หลังคาเดียวกัน

ผู้ร่วมงานยังจะได้ชิมผลิตภัณฑ์อาหารอันน่ารับประทานจากผู้ประกวดและผู้ชนะเลิศรางวัล The Great Taste รวมทั้งได้รับแรงบันดาลใจในการจัดกิจกรรมสำหรับหน้าร้อนกลับไปอย่างเต็มเปี่ยมที่พลาดไม่ได้คือเวิร์กช็อปที่จัดในวันหยุดสุดสัปดาห์ที่จะมอบแรงบันดาลใจใหม่ๆ หรือเปิดตัวผู้นำของเขามานำเสนอใหม่ได้อย่างสร้างสรรค์ อาทิ การจัดดอกไม้โดยศิลปินนักจัดดอกไม้ชื่อดัง และอื่นๆ อีกมาก

ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.spiritofsummerfair.co.uk

Spirit of Summer Fair London

Venue: Grand Hall, Olympia Exhibition Centre,
London, United Kingdom

15 - 18 May 2013

The season's foremost event of stylish living presents a stunning collection of boutiques offering unique and beautiful designs for 2013, all hand-picked for their quality and originality in association with House & Garden. Discover stylish interior and decorative accessories, striking fashion pieces, gorgeous children's clothing, perfect summer gifts and alfresco living, including gourmet food and wine.

The Spirit of Summer Fair London event invites all to get into the swing of things for the coming summer months, with food, fashion, crafts, flowers all under one roof. Whether you want to get ready for summer parties and barbecues or plan your holiday wardrobe, this is the perfect location to feel inspired and invigorated by the anticipation of the hotter weather and lighter evenings.

The Great Taste Awards will also whet your appetite for the summer with fantastic produce, celebrated for its fantastic quality and taste. Giving you the chance to sample all the gold star winners, you can get plenty of inspiration for your parties and picnics at the Great Taste Awards theatre. Throughout the weekend of the fair, Spirit of Summer Fair workshops offer a chance to learn new skills or brush up on old ones. Experts on hand to show the way include Wendy Black and her flower arranging skills.

Visit www.spiritofsummerfair.co.uk for more information.



เรื่อง พันทุบคิ
ภาพ วริศ กุสุจริต

ผลิตภัณฑ์

จากฟางข้าว...

งานหัตถศิลป์

อนุรักษ์โลก

งานโคมไฟชั้นใหญ่พื้นผิวสีนวลธรรมชาติลวดลายละเอียดประณีตหรือจะสีน้ำตาลทองลายสามัคคีกันไปมาอย่างงดงามที่เราเห็นตรงหน้า หากใช้ผลิตภัณฑ์แต่งบ้านราคาแพงทำจากวัสดุหายากไม่ถือว่าเป็นโคมไฟที่ประดิษฐ์ขึ้นจากฟางข้าว ซึ่งเป็นวัสดุ “เหลือใช้” จากการเกษตร

วันนี้ SACICT Living Thai มาที่สำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อมาพูดคุยกับคุณสุคนธ์ ท้วมมา นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ผู้ดูแลโครงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ข้าวไทย คุณสุคนธ์เล่าว่าเธอเรียนจบมาทางด้านการเกษตร ทว่ามีความชื่นชอบเรื่องของศิลปหัตถกรรมเป็นการส่วนตัวมาตั้งแต่เด็กๆ งานในโครงการนี้ จึงเปรียบเสมือนการได้ทำตามฝันเล็กๆ ของตนเอง นับแต่มีการก่อตั้งสำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวขึ้นในปี 2551 เป็นต้นมา ก็ได้เริ่มดำเนินโครงการสร้างมูลค่าเพิ่มในหลากหลายมิติไปพร้อมๆ กัน หนึ่งในผลงานที่ภูมิใจคือการผลิตงานหัตถศิลป์จากฟางข้าว และกลายเป็นชิ้นงานหน้าตาน่าใช้มากมาย รูปลักษณ์และฟังก์ชันการใช้งานเทียบเท่ากับของแต่งบ้านชั้นหรูราคาแพง →

โคมไฟกระดาษ สร้างสรรค์จากกระดาษฟางข้าว
Rice straw is turned into a beautiful lamp shade.





→ หัตถศิลป์จากฟางข้าวและแกลบถือเป็นการ “สร้างมูลค่าเพิ่ม” ให้กับสินค้าข้าวได้เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นวัสดุเหลือใช้ที่ทำได้ง่าย มีจำนวนมากมหาศาล นำมาใช้เท่าไรก็ไม่หมด

โดยปกติชาวบ้านจะนำฟางข้าวไปเป็นอาหารโคและกระบือในยามหน้าแล้ง ใช้คลุมแปลงผักเพื่อให้หน้าดินชุ่มชื้น เอามาผสมทำปุ๋ย หรือเอามามัดไว้เพาะเห็ดฟาง แต่ก็ยังเหลือรอการกำจัดด้วยการเผาทิ้ง อันก่อให้เกิดภาวะอันหนักหน่วงต่อสิ่งแวดล้อมในแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วเสร็จเรียบร้อยแล้วก็มักจะทำลายเศษฟางทั้งหมดด้วยวิธีการเผา เนื่องจากไม่จำเป็นต้องเก็บไว้เลี้ยงวัวควายอีกต่อไป

วิธีการกำจัดฟางข้าวโดยการเผาทิ้งเป็นวิธีที่ง่ายกว่าก่อให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติอย่างที่เราคาดไม่ถึง ทั้งทำให้พื้นที่เพาะปลูกเสื่อมโทรมเผาผลาญอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารในดิน ทำลายโครงสร้างดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดเขม่าควัน ฝุ่นละออง ก๊าซพิษ ส่งผลเสียต่อสุขภาพและ



สุคนธ์ ท้วมมา — ภัทริชากรเกษตรชำนาญการ
Sukhon Tuamma — Rice expert.



ภาพศิลปะปูนดำ สร้างสรรค์จากกระดาษฟางข้าว
Nothing metallic about this icon, made from rice paper.

สิ่งแวดล้อม เสี่ยงสูญพันธุ์ธรรมชาติและที่สำคัญยังเป็นตัวการที่ทำให้เกิดสภาวะโลกร้อนยิ่งขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในประเทศไทยที่มีฟางข้าวเป็นวัสดุเหลือใช้ถึงปีละประมาณ 50 ล้านตัน เนื่องจากมีการปลูกข้าวในพื้นที่การเกษตรแต่ละปีมากถึง 63 ล้านตัน

แต่สำหรับสำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว ฟางข้าวคือพระเอกที่ผ่านการเนรมิตให้กลายเป็นงานหัตถศิลป์ชิ้นสวย เช่น โคมไฟหลากดีไซน์ ถาดผลไม้ ตะกร้า กล่องบรรจุภัณฑ์ เขิงเทียน และงานประดิษฐ์จากกระดาษฟางข้าวรูปแบบต่างๆ ฟางข้าวยังแปลงสภาพเป็นงานศิลปะภาพประดิษฐ์แสนวิจิตร ไม่ว่าจะเป็นรูปนกยูง พญานาค หรือเรือใบ โดยผลงานแต่ละชิ้นมีกระบวนการผลิตที่ไม่ซับซ้อนแต่อย่างใด รวมทั้งยังใช้ต้นทุนไม่สูงนัก →

หลากหลายผลิตภัณฑ์จากไม้อัดฟางข้าว
Products in plywood made from straw.







วิธีการกำจัดฟางข้าวโดยการเผาทิ้ง เป็นวิธีที่ง่าย กว่าก่อให้เกิดผลกระทบ ที่รุนแรงต่อธรรมชาติอย่างที่เราคาดไม่ถึง

→ กรรมวิธีการทำกระดาษจากฟางข้าว เริ่มต้นจากการนำฟางข้าว มาแช่น้ำ จากนั้นนำไปต้มให้นิ่ม แล้วจึงแล่นนำมาตีเยื่อด้วยน้ำ เทใส่เฟรม และผึ่งให้แห้ง ผลที่ได้ออกมาเป็นกระดาษชิ้นเหนียวสีสวยตามแบบ ธรรมชาติ ลักษณะคล้ายกระดาษสา สามารถนำไปประดิษฐ์เป็นสิ่งของ ได้มากมาย เช่น พัด ร่ม เข็มเทียน ดอกไม้ ภาพศิลปะปูนต้ำ หรือ บรรจุภัณฑ์หลากหลายขนาด

คุณสุคนธ์เล่าว่า “เริ่มแรกที่เราคิดทำกล่องบรรจุภัณฑ์ใส่ข้าวเพื่อเป็น การเพิ่มมูลค่าให้ข้าว เราเคยซื้อกระดาษสาทำ จนสุดท้ายจึงคิดว่า ทำไมไม่ใช้วัสดุเหลือใช้จากข้าวล่ะ” และนั่นก็เป็นที่มาในการสร้างสรรค์ บรรจุภัณฑ์มาจากฟางข้าว

“ปกติแล้ว ในการผลิตกระดาษจากเส้นใยธรรมชาติต้องมีการสั่ง เส้นใยจากเมืองนอกมาเป็นวัตถุดิบจึงทำให้มีต้นทุนสูง เราต้องนำเข้าปอสา จากลาวและพม่าเพื่อมาทำกระดาษเนื่องจากในไทยไม่ค่อยมีคนปลูก เราพยายามรณรงค์การให้ฟางข้าวทดแทนในจุดนี้ จะได้ไม่ต้องนำเข้าอีก ต่อไป” คุณสุคนธ์ชี้วีให้เราดูภาพศิลปะปูนต้ำที่ดูงดงามไม่แพ้ผลิตภัณฑ์ ที่ทำจากกระดาษเส้นใยชนิดอื่น ๆ

เธอเปิดเผยว่า ขณะนี้ทางสำนักฯ กำลังเดินหน้าดำเนินการวิจัยเกี่ยว กับการทำกระดาษฟางข้าวอย่างเป็นจริงเป็นจัง โดยหวังว่าต่อไปในอนาคต จะมีการผลิตใช้กันแพร่หลายในระดับอุตสาหกรรม โดยจะพัฒนาให้ กระดาษมีความหนาและความเหนียวขึ้นจนถึงขั้นมีการใช้เป็นกระดาษเขียน และพิมพ์หนังสือได้เลยทีเดียว

กระดาษจากฟางข้าวมีข้อดีคือ เนื้อกระดาษมีความเหนียว คงทน และมีลวดลายในตัว เมื่อนำมาผลิตเป็นโคมไฟ แสงไฟก็จะกระทบเห็นเป็น ลวดลายของเนื้อกระดาษสวยงาม ในขณะที่ไม้ตัดจากฟางข้าว นอกจาก จะมีลวดลายที่สวยงามเช่นกันแล้วยังเป็นวัสดุที่แข็งแรง ทนความร้อน ทนต่อสภาพความชื้นสูง เหมาะกับการนำไปผลิตเฟอร์นิเจอร์ ที่ผ่านมา สำนักฯ เคยนำมาผลิตเป็นนาฬิกา แจกัน แจมเอกสาร และของแต่ง บ้านอื่น ๆ

นอกจากนั้นยังมีการนำฟางข้าวมาสานทดแทนผักตบชวา หวาย และไม้ไผ่ ซึ่งในกรณีนี้ต้องเลือกฟางข้าวที่ได้จากพันธุ์ข้าวพื้นเมืองเนื่องจาก มีช่วงลำต้นที่ยาว เกือบเกี่ยวในช่วงหลังเกี่ยวข้าวแล้วไม่เกิน 1 สัปดาห์ เพราะเป็นช่วงที่ต้นข้าวมีสีเขียวงาม นำมาลอกกาบใบข้าวออก นำมาผึ่งให้ แห้งในที่ร่มประมาณ 3-4 วัน ตัดข้อทิ้งให้หมดเหลือแต่ปล้องต้นข้าวที่มี สีฟางอ่อน จากนั้นจึงสามารถนำมาสร้างสรรค์งานหัตถศิลป์ตามต้องการได้

สำหรับการผลิตโคมไฟที่นำมาให้เรามชม คุณสุคนธ์เล่าว่า “เราใช้ฟาง ข้าวพันธุ์แจ็กเขย เนื่องจากต้นสูง ฟางเหนียว เราสั่งซื้อโดยขอให้เกษตรกร ตัดให้เราโดยเฉพาะ ราคาราวก้านละ 2 บาท เกษตรกรก็ได้รายได้ จาก เดิมที่เขาเผาทิ้งหมด”



ถาดตกแต่งอย่างทันสมัยงดงามด้วยเส้นฟางข้าว
Stylish trays made from straw.

สำนักฯ ยังเคยช่วยซื้อข้าวลีบอันเกิดจากการที่ ถูกเพลิงทำลาย นำมาย้อมสี และประดิษฐ์เป็นดอกไม้ ตกแต่งที่สวยงาม “ชาวบ้านมักมีปัญหาคความเดือดร้อน ร้องเรียนมาทางกรมฯ อยู่เรื่อยๆ เช่นที่ชัยนาทเองก็ เป็นกลุ่มที่ผลิตข้าวได้เยอะมาก แต่ละปีเหลือฟางมาก ไม่รู้จะเอาไปไหน ต้องเผาทิ้ง ทำอย่างไรก็ไม่หมด เราเลยเข้าไปช่วยเขาตรงนี้”

พร้อมๆ กับการสร้างสรรค์งานหัตถศิลป์ต้นแบบ ออกมาอย่างต่อเนื่อง ทางสำนักฯ ยังได้จัดฝึกอบรม การผลิตงานเหล่านี้ให้กับเกษตรกร เพื่อที่เกษตรกร จะนำไปต่อยอดผลิตและจำหน่ายจนเกิดเป็นรายได้ ของตนเองอีกทางหนึ่ง

“เราเคยเข้าไปสอนการทำโคมไฟนกกระสาซึ่ง ต้องใช้นกกระสาเป็นพันธุ์ เราไปสอนชาวบ้านนั่งทำ ได้เห็นว่าชาวบ้านมีความสุขมาก เขานั่งเอาด้ายพัน ลูกโป่งเพื่อทำเป็นโครงโคมไฟ พलगพันกันไป... งานแบบนี้เป็นการสร้างความสุขให้คน ดีเป็นราคาไม่ได้” คุณสุคนธ์กล่าวพร้อมรอยยิ้ม



สำนักฯ จัดฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องเพิ่มมูลค่า ข้าวจากฟางข้าวและกลบในพื้นที่ต่างๆ ปีละ 5-6 ครั้ง และจะบรรจุการเรียนการสอนเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่ม จากกลบและฟางลงในหลักสูตรของ “โรงเรียนข้าว และขาวนา” ซึ่งกำลังจะเปิดทำการในบริเวณใกล้เคียง กับที่ตั้งของกรมการข้าว บนพื้นที่ของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 5 มิถุนายน ที่จะถึงนี้

นอกจากการพัฒนาต้นแบบ การถ่ายทอด เทคโนโลยี สำนักฯ ยังจัดการประกวดบรรจุภัณฑ์ข้าว จากกระดาษฟางข้าวและประกวดเฟอร์นิเจอร์จาก ไม้อัดฟางข้าว ตลอดจนนำผลงานหัตถศิลป์ของ โครงการฯ ไปโชว์ในงานต่างๆ เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ออกไปอย่างกว้างขวาง “เวลาไปโชว์ก็ ไม่มีการสงวนลิขสิทธิ์ ใครสนใจก็สามารถไปทำเลียน แบบได้เลย” เธอล้อและเสริมอีกว่า “สมมุติไปสอน ชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง แล้วนำผลงานที่ทำเสร็จไปโชว์ มีคน สนใจสั่งของ เราก็สามารถไปติดต่อให้ชาวบ้านกลุ่มนี้ ผลิตให้ เป็นการสร้างรายได้สร้างอาชีพให้กับชาวบ้าน”

“ยังมีคนไม่รู้อีกมากกว่าฟางข้าวนำมาทำ ผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย การนำงานไปโชว์แต่ละครั้ง จะเป็นผลที่ได้เผยแพร่ออกไป หากมีคนสนใจไป อย่างน้อยเกษตรกรก็สามารถขายฟางได้ ดีกว่า เหลือทิ้ง”

“...เราจะเดินหน้าพัฒนาส่วนนี้ให้ยั่งยืนให้ได้” คุณสุคนธ์กล่าวด้วยความมุ่งมั่น ✦

สนใจข้อมูลหรือผลิตภัณฑ์
จากฟางข้าวและกลบข้าว ติดต่อ
**สำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว
กรมการข้าว
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทร. 0 2561 5253**



Words **Pindhumadi**
 Photos **Varis Kusujarit**

PRODUCTS FROM RICE STRAW...

A Craft that Helps Save Our Earth

The crisscrossing layer of golden brown makes the lamp in front of us a remarkable piece. Even more remarkable is the fact that it is not made from anything expensive but from a simple “discarded” material such as straw.

Today, SACICT Living Thai pays a visit to the Bureau of Rice Product Development at the Rice Department, Ministry of Agriculture and Cooperatives, to talk to Mrs. Sukhon Tuamma, the expert who is supervising a project on value addition to rice products.

The lady, who has a degree in agriculture, says she has been interested in arts and crafts since her childhood. Working on this project is therefore like realising a lifelong dream.

Since the Bureau of Rice Product Development was established in 2008, it has been working on adding value to rice products. One of its proudest achievements involves the creation of handicrafts from rice straw and rice husks, which has turned the agricultural “waste” into beautiful and functional items on a par with the more expensive ones.

Making handicrafts from straw and rice husks is a way of adding great value to rice, since these materials are otherwise regarded as waste which need time, energy and/or money in its proper management. →



สุคนธ์ ทั่วมมา — นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
 Sukhon Tuamma — Rice expert



ฟางและแกลบข้าวซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้ถูกเนรมิตให้เป็นของประดิษฐ์งดงาม
Discarded materials like straw and husks are turned into artistic products of a high calibre.

→ Farmers have already found great use from this so-called “waste” from the rice field. They feed their cattle the rice straw during the dry season, use it to cover the soil to retain moisture, mix it with fertilizer, or turn into soil beds in which farmers can grow mushrooms. However, with enormous supplies each post-harvest season, they have to get rid of this refuse by burning.

The situation has worsened now that most farmers use harvesting machines, meaning they don't have buffalos to feed the straw to, so the straw is burned after harvesting.

Burning straw may be an easy way to get rid of it, but the environmental impact is highly negative. The area is affected and natural nutrients in the soil may be damaged by the fire, unsettling its natural balance and making it unfit for crop cultivation. The smoke and dust also pollute the air, becoming a health hazard for people living in the area. Finally, it affects the environment as a whole, thereby worsening the problem of global warming.

Making handicrafts from straw and rice husk is a way of adding great value to rice, since they are otherwise regarded as waste which needs time, energy and/or money in its proper management.



(บน) ดอกไม้ประดิษฐ์จากข้าวสาลี
From waste to wonders.



In fact, Thailand has 50 million tons of straw adding to the waste every year as a result of producing as many as 63 million tons of rice.

On the flip side, for the Bureau, rice straw is the “super” material that can be turned into exquisite handicrafts — lamps, baskets, trays, boxes, candy holders and paper crafts. While each piece is meticulous, the process is not at all complicated and the cost is relatively low.

The innovative paper is made by soaking rice straw in water and boiling it until soft. The tissues are poured into the frame, and the filled frame is left to dry. The paper thus created is quite durable and has a naturally beautiful colour, so it can be used as raw material for various items one wishes to design — fan, umbrella, candle holder, flower, bas-relief sculpture, packaging and more.

“At first, the idea was to make a creative packaging to add value to the rice and rice products. We first bought mulberry paper but then the idea hit us, why not make use of the discarded materials from rice farming?” says Mrs. Sukhon, recounting the origins of the rice straw paper packaging project. →



ผลิตภัณฑ์ไม้อัดฟางข้าว มีความคงทนสูง

A hand-crafted paper file made from rice straw.

→ “Most papers made with natural tissues rely on imported materials, which are quite expensive. We should make use of what we already have. Mulberry paper is usually made of materials imported from Laos and Myanmar because we do not grow enough trees in Thailand. The Bureau is therefore trying to promote the use of rice straw instead. This way, we can reduce the need to import materials and use what we already have,” says Mrs. Sukhon, while showing off an exquisite bas relief image made from rice straw paper.

The Bureau is reportedly going ahead with its research and development programme, hoping that the production will one day grow to an industrial scale. They also aim to achieve a finer quality – a more durable material to feed the printing industries.

Rice straw paper is in fact quite durable. It also comes with an interesting texture that reflects the light nicely when it is made into a lamp shade. Plywood made from rice straw, meanwhile, is another fine example of innovation. It is beautiful, strong, heat-and-humidity-resistant, making it a great material for home décor and furniture. The Bureau itself has used rice straw plywood in making clocks, vases, document files and home décor items.

Straw can also replace water hyacinth, rattan and bamboo in making basketry. Ideally, the straw should come from the indigenous rice strain, harvested within a week following the harvesting of rice grain because that is when the rice stalk is at its most beautiful colour. After peeling the outer layer and drying in the shade for 3-4 days, the rice stalk is cut into beautiful, straw-coloured strands ready for weaving.

Mrs. Sukhon cites as example the raw material for the lamp shade she has just shown us: “We used straw from Jek Choey rice variety because it has a long and durable stalk. Farmers can now make extra income from what they would otherwise have burned to ashes.”

Occasionally the Bureau has to go as far as buying the damaged crops and then try to find ways to add value to it. “It’s quite normal that farmers call us up for help whenever a problem arises. Sometimes we have to buy the damaged rice crop, colour the kernels, and make flowers out of them. In a major rice-producing area such as Chainat, there is always ample supply of straw. And we want to offer help in that area.”

The Bureau not only produces handicraft prototypes but also organizes training for farmers so that they can make handicrafts and generate extra income.



จากกระดาษฟางข้าว สู้ดอกไม้ประดิษฐ์
Straw paper can be turned into attractive blossoms.



ภาพศิลปะปูนต้ำจากกระดาษฟางข้าว
A bas relief on straw paper.

Rice straw paper is in fact quite durable. It also comes with an interesting texture that reflects the light nicely when it is made into a lamp shade.

For more information about value addition from rice straw and husks, interested parties may contact the **Bureau of Rice Product Development, Rice Department, Ministry of Agriculture and Cooperatives, tel: 66 (0) 2561 5253.**

“One time, we went to a community to teach the people how to make a stork lamp. We saw how happy the people were, tying threads around a balloon to make the structure and folding paper to make a stork. They were happily chatting with each other, and that was priceless,” said Mrs. Sukhon.

Each year, the Bureau organizes about 5-6 workshops on value creation for both the rice straw and rice husk. The same programme will be offered at the Rice and Farmer School to be opened on June 5 this year at the Ministry of Agriculture’s Rice Department, adjacent to Kasetsart University’s Bangkhen campus.

Additionally, the Bureau regularly hosts competitions to invite the public to make packaging from rice straw paper and furniture from rice straw plywood. Winning entries in the project and handicrafts made at the workshop are put on display at various touring exhibitions, to reach a wider audience and spread the message on the potential and benefits of rice straw. “Our handicrafts are not copyrighted and anyone can copy the ideas and designs,” Mrs. Sukhon reiterates.

“Most people are still unaware of these facts and each time we display these works, we really interest and excite them. Farmers can now make use of the straw and generate extra money. In the future, we hope to achieve sustainable development in this sector.” ♦



เรื่อง สุวรรณา เปรมโสตร์
ภาพ จรวย วงศ์เหลือ และนักกร ประเสริฐกุล

ช่างศิลป์วัดจำปา

กับศิลปะการแทงหยวกออกกลาย

เป็นภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของคนโบราณที่สามารถจะนำทุกส่วนของต้นกล้วยมาใช้ประโยชน์ได้ ตั้งแต่โคนต้นจรดปลาย ทั้งกินเป็นอาหาร ใช้เป็นเครื่องห่อรัดข้าวและรอง กำเป็นกุ่มแพ และอื่นๆ อีกมากมาย

ศิลปะการ “แทงหยวก” คืออีกหนึ่งตัวอย่างของการใช้ประโยชน์จากต้นกล้วยได้อย่างมีชั้นเชิง ทั้งในแง่ของหน้าที่การใช้งานและในแง่ของสุนทรียศิลป์ การแทงหยวก คือศิลปะแห่งการตกแต่งหยวกกล้วยให้มีลวดลาย และนำมาประกอบเป็นซุ้มประดับเมรุ ทว่าในงานมงคลอย่างเช่น งานโกนผมจุก โกนผมไฟ งานขึ้นบ้านใหม่ หรืองานวันสงกรานต์ ก็ใช้ศิลปะการแทงหยวกประดับตกแต่งด้วยบ้างเช่นกัน

คนโบราณเลือกใช้หยวกกล้วยเป็นวัสดุในการทำซุ้มประดับเมรุก็เนื่องจากธรรมชาติของหยวกกล้วยที่มีความชุ่มน้ำจึงช่วยล้อมกรอบบังดับไม่ให้ไฟลามไปทิศทางอื่นหรือกระจายเป็นอาณาเขตกว้างจนอาจทำให้มอดลงก่อนที่ศพจะเผาไหม้จนหมด ปกติหยวกกล้วยจะยุบสลายไปพอดีพร้อมๆ กับศพนั่นเอง ที่สำคัญหยวกกล้วยมีความอ่อนนุ่ม ไฉนมนสวยงาม สามารถนำมาแทงให้เป็นลวดลายได้อย่างอ่อนช้อยวิจิตร

คนส่วนใหญ่อาจเคยได้ยินเรื่องราวของช่างแทงหยวกเพชรบุรี แต่น้อยคนนักที่จะทราบว่าฝั่งธนบุรี ณ ชุมชนเกาะศาลเจ้า ใกล้กับวัดจำปา ก็มีช่างแทงหยวกด้วยเช่นกัน ทวีศักดิ์ หว่างจันทร์ คือช่างคนนั้น

คุณทวีศักดิ์ให้การต้อนรับเราอย่างเป็นกันเองในชุดสบายๆ เสื้อคอโปโลกับกางเกงเลสีล้วนแลดูทะมัดทะแมง ในบ้านทรงไทยซึ่งเขาออกแบบเอง เนื่องจากมีอาชีพหลักเป็นสถาปนิก รอบบ้านเป็นสวนและห้องรอง หน้าบ้านเป็นท่าเรือศาลเจ้าพ่อจ้อย หรือ “เซิน-จ้อย” ในภาษาจีน ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าหมายถึงเทพเจ้าประจำท้องถิ่น →



ทวีศักดิ์ หว่างจันทร์
Thaweesak Warnghan



→ ในอดีตนับย้อนไปถึงสมัยอยุธยา ชุมชนบนเกาะศาลเจ้า ซึ่งโอบล้อมไปด้วยคลองบางระมาด คลองลัดวัดจำปา และคลองบ้านไทรนั้นเป็นแหล่งการค้าอันมั่งคั่ง ดังที่บรรยายไว้ในวรรณคดี “กำสรวลสมุทร” ว่าบริเวณนี้เป็นตลาดน้ำที่ “เป็นตลาดเล็กคนหนา” คือเล็ก ๆ แต่มีผู้คนมากมาย และเป็นพื้นที่สวน ปลูกผัก ปลูกกล้วย ปลูกอ้อย ในปัจจุบันผู้คนรู้จักชุมชนเกาะศาลเจ้าในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งใหม่ ชุมชนฯ อยู่ใกล้วัดจำปาซึ่งมีตลาดน้ำขนาดย่อมก็เลยได้รับความนิยมไปด้วย

คุณทวีศักดิ์บอกว่า แม้จะเป็นชุมชนที่ค่อนข้างเงียบสงบ มองผิวเผินแล้วดูไม่น่าจะมีอะไรให้เที่ยวชม แต่แท้จริงแล้วที่นี่มีอะไรมากมายที่ “แอบ” ซ่อนอยู่รอให้มาค้นพบ

“ที่นี่มีของดีอยู่ถึง 6 อย่างที่เรารวบรวมได้ คือ งานศิลปะ งานประเพณี สถาปัตยกรรม บุคคลสำคัญ เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ และมีชื่อเสียงเรื่องอาหาร” คุณทวีศักดิ์กล่าวพลางแล้วว่า ที่นี่เรียกพ่อครัวแม่ครัวว่าช่างขนมโดยจะเรียกว่า “ช่างเครื่องทอง” ซึ่งหมายถึงทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทองนั่นเอง

พี่น้องของคุณทวีศักดิ์ทั้ง 10 คน ล้วนเป็นช่างทุกคน แตกต่างกันไปตามแต่ความถนัด บ้างเป็นช่างดอกไม้สด ช่างขนม ช่างทำแป้งรำ ทำน้ำออบ น้ำปรุง หรือช่างปลูกบ้าน จะมีก็แต่คุณทวีศักดิ์เท่านั้นที่สืบสานความเป็นช่างแทงหยวกโดยตรงมาจากคุณพ่อ

“แถวนี้เป็นบ้านช่าง แต่ก็ช่างพื้นบ้านธรรมดาๆ ไม่ได้วิจิตรอะไรมาก ที่นี่ครูหลวงวัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นช่างหลวงทำนอพยพมาอยู่ชุมชนเกาะศาลเจ้า ได้เห็นช่างพวกนี้ทำงานกันก็เลยแนะนำเรื่องการแกะสลักการออกลายการแทงหยวกให้ คุณพ่อผมที่เป็นช่างแทงหยวกก็ได้รับการถ่ายทอดมา” คุณทวีศักดิ์เล่า

หลวงวัฒนศิลป์ หรือต่วน ยิวพุททะ เป็นช่างหลวงสังกัดกองช่างกระทรวงวัง ลี้ภัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มาอยู่ในชุมชนเกาะศาลเจ้าเมื่อราวปี พ.ศ. 2485 หลวงวัฒนศิลป์ได้แนะนำการแทงหยวกอย่างราชสำนักและช่วยออกลายแทงหยวกให้กับกลุ่มช่างวัดจำปา และยังคงพากลุ่มช่างไปดูงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ในปี พ.ศ. 2493 และสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าในปี พ.ศ. 2499

“เมื่อศึกษาดูจากรูปภาพเก่าๆ เราจะเห็นการร้อยดอกไม้สด การทำกรอบ และลวดลายซึ่งโดยปกติเราจะเห็นแต่ในวัง แต่ช่างวัดจำปาได้ทำมาตั้งแต่เมื่อกว่า 50 ปีมาแล้ว แสดงว่าเราได้รับการถ่ายทอดงานของวังมาอยู่ที่นี่แล้ว และนี่คือความภาคภูมิใจของชุมชนเรา”

คุณทวีศักดิ์บอกว่าเคล็ดลับการแทงหยวกที่ครูหลวงวัฒนศิลป์ได้ไว้กับกลุ่มช่างวัดจำปาก็คือ “โค้งให้ได้วง ตรงให้ได้เส้น” คือเมื่อเป็นเส้นโค้งก็จะต้องโค้งให้ได้รูปสวยงาม ถ้าแทงเส้นตรงก็ต้องให้



ปัจจุบัน คุณทวีศักดิ์เปิดบ้านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีผู้มาเยือนทุก ๆ เสาร์-อาทิตย์ Mr.Thaweesak warmly welcomes visitors attracted by his artistic vision.



เบญจเจดีย์ทราย พุทธบูชาแบบดั้งเดิมใน
เทศกาลสงกรานต์ที่ใช้ศิลปะการแทงหยวก
และแกะสลักเครื่องสดมาเป็นส่วนประกอบ
หลัก ซึ่งปัจจุบันหาดูได้ยากยิ่ง

Traditional sand stupas decorated
with carved banana stalks.

ตรงเฉียบไม่คุดคู้ ลวดลายที่พบเห็นเฉพาะใน
กลุ่มช่างวัดจำปาเท่านั้น ส่วนใหญ่จะเป็นภาพเล่าเรื่อง
นั่นคือการจำลองเขาพระสุเมรุ หรือการจำลองเกี่ยวกับ
สวรรค์ ด้านบนจะแทงและแกะเป็นรูปพระมาตุลี เป็น
เทวดาถือพานกยุงองค์เดียวกับที่มักใช้ในการตกแต่ง
กันหน้าราชรถเวลามีงานออกเมรุ หมายถึงการนำทาง
ในส่วนของเสาที่ตกแต่งด้วยลวดลายมังกรหรือสัตว์
หิมพานต์ ซึ่งตีความหมายแทนป่าหิมพานต์ ส่วน
บริเวณด้านล่างแกะเป็นปลา ทั้งหมดนั้นคือลักษณะ
ของเขาพระสุเมรุ ซึ่งตั้งอยู่กลางน้ำและประกอบด้วย
ป่าหิมพานต์นั่นเอง

ส่วนลวดลายอื่นๆ ก็แทงให้เหมาะสมกับแต่ละ
ส่วนของซุ้ม โดยคุณทวีศักดิ์จะใช้ลายเฟื่องกระจัง
ประดับหลังคา (ลักษณะรูปร่างเหมือนการร้อยอุบะ)
ใช้ลายแข้งสิงห์ที่ขอบเสา และลายเทวดาที่ส่วนบน
“ช่างต้องรู้กาลเทศะหรือฐานานุศักดิ์ของลาย ของภาพ
ว่าภาพนี้มีศักดิ์สูงต่ำอย่างไร มีที่มาที่ไปอย่างไร” เขา
อธิบาย

คุณทวีศักดิ์บอกว่าลายที่แทงยากที่สุด กลับเป็น
ลายที่ฟื้นฟูที่สุด นั่นคือลายพันปลา เนื่องจากต้องมีความ
ยาวเท่ากันและไม่ตกขอบ อีกทั้งยังเป็นลาย

สิ่งมีค่ายิ่งที่เฝ้าได้จากศิลปะการ
แทงหยวกก็คือ สมภาณี ความสนุก
อีกอย่างอยู่ตรงที่ว่าเขาสามารถ
ทำตามจินตนาการได้

สำหรับฝึกให้ช่างเป็นลายต่อๆ ไปด้วย ไม่ว่าจะลาย
พันสาม พันห้า กระจังใบเทศ หรือสิ่งทีเปลว ลาย
พันปลาจะเป็นการฝึกการใช้มีดได้เป็นอย่างดี

ส่วนตัวคุณทวีศักดิ์นั้นแอบขโมยฝึกทองและ
หยวกของคุณพ่อไปฝึกแกะฝึกแทงเล่นตั้งแต่อายุได้ 10
กว่าขวบ ส่วนกระทงหักค่อม้านั้นคุณทวีศักดิ์เย็บได้
ตั้งแต่อายุ 6 แล้ว

ในการแทงหยวกซุ้มหนึ่งๆ ช่างแทงหยวกมักใช้
ฟักทองมาแกะตกแต่งประกอบ เป็นวัสดุที่เหมาะสม
เนื่องจากมีทรงกลม แกะเอี้ยวเป็นตัวมังกรหรือสัตว์
หิมพานต์ได้อย่างอ่อนช้อยสวยงาม เมื่อทั้งแกะฟักทอง
และแทงหยวกเสร็จแล้วจึงนำแต่ละชิ้นส่วนมาประกอบ
กันโดยการมัดด้วยดอกลูกคุณทวีศักดิ์ใช้เทคนิคการใช้ไม้
เสียบเสียบตรึงเข้าด้วยกันก่อน ทำให้ประกอบได้ง่าย
และรวดเร็วขึ้น

การประกอบงานหยวก อาจต้องใช้ทักษะของ
ช่างถึง 3 ด้านด้วยกัน คือช่างแทงหยวก ช่างแกะสลัก
และช่างร้อยดอกไม้สด ทว่าคุณทวีศักดิ์ได้เพิ่มมาอีก
หนึ่งช่างจากปริญญาตรีและปริญญาโทที่เรียนมาทาง
ด้านสถาปัตยกรรม นั่นคือความเชี่ยวชาญในด้านการ
ออกแบบ ซึ่งจะตอบโจทย์ให้กับงานศิลปะจากหยวกได้
เนื่องจากงานดังกล่าวเรียกว่าเป็น “งานสถาปัตยกรรม
ชั่วคราว” เพราะว่ามีเสา มีหลังคา การหาสัดส่วนที่
เหมาะสมให้กับซุ้มดังกล่าวจึงเป็นเรื่องจำเป็น

“พอได้ทั้ง 3 ช่างแล้วก็จะคุมงานได้หมดเลย
สมมติแทงหยวกเป็นอย่างเดียว แกะไม่ได้ ก็ต้องหาคคน
มาแกะ เราคนเดียวทำได้หมดก็จะนึกภาพรวมทั้งหมด
ได้” เขากล่าวอย่างภาคภูมิใจ พลังแทงหยวกลาย
ต่างๆ ให้เราดูเป็นตัวอย่าง เสียงของมีดที่เสียดสีกับ
หยวกกล้วย ขวานให้รู้สึกเฟลิดเฟลินดีไม่น้อย →





(ขวาสุด) งานแทงหยวกเบญจกระถาง
นำมนต์ตามอุดมคติเรื่องเขาพระสุเมรุ
ในภาพจิตดวงหัวโขนแทนกระถางนำมนต์
Ornately carved banana stalks,
depicting Mt.Sumeru,
adorn the altar
where holy water is kept.

→ จะว่าไปแล้วงานแทงหยวกเป็นงานศิลปะที่ใช้อุปกรณ์น้อยอย่าง
คือแค่มีดแทงกับมีดปาดเท่านั้น (ในขั้นตอนการประกอบก็ใช้ไม้เสียบและ
ตอก) มีดเล่มที่คุ้นหูดีก็คืออยู่เป็นมีดแทงหยวกที่เขาทำขึ้นเองจากเกรียง
ใบวีสี่ โดยอธิบายว่าในสมัยก่อนช่างจะทำมีดแทงหยวกด้วยลานนาฬิกา
มาถึงยุคนี้เขาประยุกต์เอา โดยบอกว่าได้ผลงานที่ออกมาไม่ต่างกัน

หยวกกล้วยที่เหมาะสมกับการแทงหยวก จะต้องนำมาจากต้นกล้วยที่มี
มีอายุเกือบหนึ่งปี กล้วยต้นหนึ่งจะนำมาใช้ได้แค่หนึ่งครั้งเท่านั้น ต้องตัด
ก่อนออกเครือ และจะต้องเป็นกล้วยตานีที่ปลูกในร่มและในพื้นที่ชุ่มน้ำ
เพราะเนื้อหยวกจะขาวและละเอียด

ขั้นตอนการทำงานของช่างแทงหยวกจะมีการวางแผนให้เสร็จทัน
เวลาพอเหมาะพอเจาะกับการนำหยวกที่แทงเสร็จแล้วมาใช้งาน ในยุคก่อน
ตอนเช้าช่างจะเริ่มจากการแกะสลักส่วนประกอบต่างๆ ตกเย็นก็จะเริ่ม
ปลอกหยวก พอหัวค่ำจึงเริ่มแทงหยวก และจะไปประกอบเสร็จเอารุ่งเช้า
ของอีกวันพอดี ช่างงานหยวกที่สำเร็จแล้วจะอยู่ได้นานโดยไม่เหี่ยวตั้งแต่วัน
ตั้งศพไปจนถึงเช้าวันเก็บกระดูกพอดี

แต่งงานของคุณทวีศักดิ์จะแตกต่างจากคนรุ่นก่อนก็ตรงที่เขาไม่ลงสี
บนหยวก แต่ทิ้งให้เห็นเนื้อเปลือยๆ สีเหลืองอ่อนกับสีเข้มของฟักทองเพื่อ
ให้ทราบว่าเป็นงานจากวัสดุธรรมชาติ

“ผมเคยทำงานไปแล้ว มีอยู่งานหนึ่ง เขาว่าจ้างเสร็จแล้วก็บอกว่า
ไอ้โฮ! ใช้โฟมแกะเสียเหมือนเลย เรา ก็ โห! เราแกะด้วยฟักทองแทบตาย
มาบอกว่าโฟม เราโกรธมาก ตั้งแต่นั้นมาผมเลยเปลี่ยน ต่อไปนี้ผมไม่ลงสี
เลย ปลอ่ยให้เห็นแบบนี้ แต่เคลือบแลคเกอร์เสียหน่อย ให้มันเงาขึ้น

“ส่วนลายผมจะเล่นลายละเอียดมากกว่าก่อน สมัยก่อนลายของเขา
จะดูขำวัน หน้าร้อนลายเขาจะหยาบ หน้าฝนเค้าจะละเอียดหน่อย อันนี้

เกี่ยวเนื่องกับความสดของตัวหยวก ฟันปลาเค้าจะ
ใหญ่เพื่อให้ทนความร้อน สมัยนี้เราจัดงานศพป่วย
เผาเย็น พอเลี้ยงพระเพลเสร็จ บ่ายโมงเวียนเมรุ เอา
ศพไปตั้ง 5 โมงเย็นเผาแล้ว หยวกแทบจะไม่ได้ใช้
เราก็รู้สึกว่าจะเสียเงินเราจะไปทำแบบหยาบๆ ทำไม่
เพราะสมัยก่อนเค้าต้องตั้งตั้งแต่เช้ามันอาจจะเหี่ยวง่าย
พอสมัยเราเราก็เปลี่ยนเลย เอาให้ละเอียดเลย ไหนๆ
ก็ทำเปิบเดียวเดี๋ยวก็เลิกแล้ว ทำเปิบเดียวก็ต้อง
ละเอียดเพราะเราจะได้แสดงฝีมือ แล้วอีกอย่างถ้าเรา
ไม่ฝึกทำงานให้ละเอียด ต่อไปมันจะติดนิสัย ทำแต่
แบบหยาบๆ เราจะไม่เห็นงานที่วิจิตร ไม่พัฒนา”
คุณทวีศักดิ์กล่าว

ช่างแทงหยวกวัย 44 ปีบอกกับเราว่า ที่ตัดสินใจ
สืบทอดศิลปะการแทงหยวกต่อจากคุณพ่อ ก็เพราะ
หวังว่าจะไม่มีใครทำต่ออีกเลย ทูวันนั้นเขาเป็นคนเดียว
ของบ้านและกระทั่งคนสุดท้ายของกลุ่มช่างวัดจำปาที่
ยังคงทำงานศิลปะแทงหยวกอยู่ในปัจจุบัน นอกจาก
เรียนรู้จากคุณพ่อแล้ว คุณทวีศักดิ์ยังมีโอกาสเข้าไป
ศึกษาเพิ่มพูนความรู้ที่วิทยาลัยในวังชาย แล้วออกมา
ปรับใช้ในงานแทงหยวก อันเนื่องมาจากได้เรียนเขียน
ลายไทย งานที่ออกมาในสไตล์เขาจึงจะละเอียดในการ
แกะสลักมากเป็นพิเศษ ต่างจากช่างในสมัยโบราณที่
จะเน้นแกะให้พอเห็นรูปร่างและไปหนักที่การเล่นสีเสีย
มากกว่า →

เคล็ดลับการแทงหยวกที่ครูหลวงวัฒนศิลป์ ให้ไว้กับกลุ่มช่างวัดจำปาก็คือ “โค้งให้ได้วง ตรงให้ได้เส้น”

→ และเนื่องจากเป็นช่างแทงหยวกคนสุดท้ายของชุมชน คุณทวีศักดิ์จึงให้ความสำคัญกับการเผยแพร่องค์ความรู้เรื่องศิลปะการแทงหยวก รวมถึงรณรงค์ให้ผู้คนเห็นความสำคัญของชุมชนเกาะศาลเจ้า เขายังรับตำแหน่งเป็นประธานชุมชนวัดจำปา และประธานปราชญ์ชุมชนตลิ่งชันอีกด้วย

คุณทวีศักดิ์เปิดเผยว่า “การทำงานของเราเป็นหลัก 3 อย่างคือ คิดโดยชุมชน ทำโดยชุมชน เพื่อชุมชน ถ้าทำได้เช่นนี้ชุมชนจะยั่งยืน” เขายังเป็นตัวตั้งตัวตีริเริ่มจัดงาน “สัมผัสนงานศิลป์ กินขนม ชมวัด” จัดปีละครั้ง ซึ่งนำเอาประเพณีโบราณของชุมชนกลับมาฟื้นฟูอีกครั้งหนึ่ง โดยจัดเหมือนงานประจำปีศาลเจ้าที่ชุมชนทำอยู่เสมอมา เช่น มีการทำบุญเลี้ยงพระเช้า การสวดมนต์เย็น และเล่นละครบวงสรวง และเพิ่มกิจกรรมที่น่าสนใจเช่น การเสนา การสาธิตการแทงหยวก กับฉายหนังกลางแปลงเข้าไปด้วย ในปี 2556 นี้จะจัดเป็นปีที่ 3 ในวันที่ 18 พฤษภาคม ศกนี้

ปัจจุบันคุณทวีศักดิ์ไม่รับงานแทงหยวกแต่จะทำเพื่อเผยแพร่อย่างเดียวเท่านั้น ล่าสุดเขารับงานสำหรับพิธีศพของอาจารย์อังคาร กัลยาณพงศ์ โดยแทงและแกะเป็นภาพเหราซึ่งเป็นตัวแทนของดิน พญานาคตัวแทนของน้ำ ปักษานาคาตัวแทนของลม และมังกรตัวแทนของไฟ แทนธาตุทั้ง 4 ประกอบกับเทวดาคือพระมาตุลี และยังมีสิ่งโตอีกด้วย ซึ่งเขาต้องทำเองคนเดียวทั้งหมดทำอยู่ถึง 7 วัน

เขาเล่าว่า ปัจจุบันนั้นการจ้างช่างแทงหยวกต้องคิดกันหลังละเป็นเรือนแสน ส่วนค่าครุสมัยก่อนนั้นคิดราวคราวละ 6 สลึง ซึ่งนับเป็นจำนวนเงินที่สูง ศิลปะแทงหยวกเปรียบเสมือนมรดกชนิดหนึ่ง เนื่องจากสมัยนั้นไม่มีการแสดงโขนละครหรือลิเก งานแทงหยวกจึงถือเป็นเรื่องไว้อวดฝีมือกัน

น่าเสียดายที่จนกระทั่งทุกวันนี้ ก็ยังไม่มีใครมาขอฝึกเรียนแทงหยวกต่อจากคุณทวีศักดิ์เลย เขาบอกว่าเป็นเรื่องยากที่จะจับมือสอนให้ใครแทงตามที่ต้องการได้ ผู้เรียนต้องใช้เวลาคลุกคลีกับการฝึกฝนเป็นอย่างมาก จึงจะรู้ว่าต้องหักข้อมืออย่างไร แทงอย่างไร

เขาบอกว่าสิ่งมีค่าอย่างที่เขได้จากศิลปะการแทงหยวกก็คือ สมภาิ ความสนุกอีกอย่างอยู่ตรงที่ว่าเขาสามารถทำตามจินตนาการได้ “ทำอะไรก็แล้วแต่ ถ้ามันได้ตามที่นึกคิดผมว่ามันดีทั้งนั้น เงินมาทีหลัง” คุณทวีศักดิ์เผย

ได้แต่หวังว่า ในเร็ววันนี้จะมีคนมาสืบสานงานฝีมือแทงหยวกของเขา และหวังว่าคุณทวีศักดิ์จะไม่ใช่ช่างแทงหยวกคนสุดท้ายจริงๆ ของวัดจำปา ◊



BANANA STALK-CARVING

by the Master Artisan of Wat Jumpa

Words **Suwanna Premsothe**
Photos **Jaruay Wongluang and Napat Prasertkul**

The art of carving banana stalks has been practised in Thailand for hundreds of years. Originally used for the decoration of crematoria, beautifully carved banana stalks are now seen at auspicious occasions such as house-warming and top knot-cutting ceremonies, as well as in decorations at Songkran (Thai New Year) festivities.

In the olden days when cremations were held outdoors, banana stalks were used in order to contain the flames due to their high water content, thus ensuring complete interment. Decorative pieces made from the curvy stalks also added to the beauty of the crematorium itself.

While many famous banana stalk craftsmen hail from Phetchaburi Province, there is one notable artisan now living near Jumpa Temple on the Thon Buri side of Bangkok Metropolis. The man, Thaweesak Warngchan, welcomes us into his Thai-style house, where he relates the history of Koh Saan Chao, a 200-year-old community on the Chao Phraya River.

Surrounded by Klong Bangramaad, Klong Lud Wat Jumpa and Klong Baansai, this old community occupies an islet on the majestic Chao Phraya. As told in the well-known Thai literature, *Kamsuan Samuth*, the place was at one time a thriving centre of trade. It was also long noted for the greenery of its lush orchards and vegetable patches. More recently though, the community has gained greater popularity as a new tourist destination, with Wat Jumpa floating market as its foremost attraction. →

Our community has inherited this intricate art form from the Royal Palace. It is indeed a proud legacy.

→ In front of his house we can see a bustling pier, named after the Chinese god Zhen Jui who is believed to be the guardian spirit of the river. Visitors are drawn to Koh Saan Chao by its cultural attractions. A floating market near Jumba Temple has been attracting more and more visitors who admire the island's tranquility.

But there is more to it than meets the eye.

Mr. Taweesak hints that this seemingly quiet community actually offers a lot more to explore.

According to Mr. Thaweesak, the community has six distinctive attractions related to art, traditions, architecture, history, and food. "Here, our culinary experts are known as 'chang thong' because they make the best Thai sweets such as *thong yib*, *thong yod* and *foi thong*," he elaborates. *Thong* is the Thai word for gold.

Mr. Thaweesak is one of 10 children of the Warngchan family, but the only child to take after his father in banana stalk carving. The rest specialize in other disciplines of the art including floral arrangement, perfumery, and home building, among others.

"My father learned the basics of banana stalk carving from local artisans but luckily he had a chance to apprentice with Luang Wattanasilp, who used to work in the Palace and took refuge on Koh Saan Chao during World War II in 1942," explains the 44-year-old master artisan.

Luang Wattanasilp, or Mr. Tuan Yuwapukka, also took them on study tours of the royal funerals of King Ananda (Rama 8) in 1950 and Her Royal Highness Princess Sawang Wattana in 1956.

"In the photos taken at the time, we can see ornate decorations made from fresh flowers and elaborate banana stalk carvings that could only be found in the Royal Palace," Mr. Thaweesak explains. "The artisans of Wat Jumba have continued with the tradition during the past many decades and we could probably say that our community has inherited this intricate art form from the Royal Palace. It is indeed a proud legacy."

According to Luang Wattanasilp, a successful carver must have a good eye for detail. Every curve and every straight line must be flawless. Most of the carvings done by Jumba Temple artisans depict the Sumeru Mountain representing Heaven with the God Matuli holding a fan made of peacock feathers – this same figure is found on the front of the main chariot during royal cremations. The pillars of the royal crematorium are decorated with carvings of dragons and other mythical figures, with fish-shaped carvings at the base, suggesting that the Sumeru Mountain is located in waters inside the mythical Himapan Forest.



ต้อนรับผู้มาเยือนทุก ๆ เสาร์-อาทิตย์

At weekends, Mr. Thaweesak gives informative talks on his art at home.





ชุมชนเกาะศาลเจ้าเป็นชุมชนเก่าแก่ และมีชื่อเสียงในเรื่องช่างฝีมือด้านต่างๆ
This riverine community is an old one, with experts in several fields of art.

Other carvings form part of the arches, the tops of which are adorned with Fueng Krajang pattern. “The craftsman must know what to include or not include, as well as to arrange each figure in accordance with the significance of their status,” explains Mr. Thaweesak.

Mr. Thaweesak himself started learning the craft at the age of 10. “When my father was away, I took his banana stalks and pumpkins and carved them,” he recalls. “When I was in Grade 6, I was already making cups from banana leaves.”

All banana stalk carvers also know how to carve the pumpkin, whose round shape and distinct colour enhance the beauty of the delicate patterns on the green banana stalk. A pumpkin can be carved into a dragon or other mythical animals mentioned in Thai fables. The pumpkin and banana stalks are tied together with rope made from the fibres of dried banana stalks. In the case of Mr Thaweesak, tiny bamboo skewers are also used to hold them together.

With a Master’s degree in architecture, Mr. Thaweesak is able to combine modern knowledge with the traditional art of Thai handicrafts, and come up with “a temporary architectural creation” — a structure with four poles and a roof, all decorated with beautifully crafted banana stalks.

However, experts in three types of crafting are needed to create a truly beautiful work of art — an expert in banana stalk carving, a crafts expert, and a traditional florist. “You are in full control when you have all three experts,” said Mr. Thaweesak, as he deftly carves a delicate pattern on a banana trunk.

“Actually, this certain art form requires very few tools — only carving and table knives are used. Tiny bamboo skewers are used to hold the pieces together. I made my own knife from a chisel. In the old days, some people opted to use the metal slivers from inside a clock,” he reveals. →





ศิลปะการแทงหยวกใช้อุปกรณ์น้อย อาศัยฝีมือเป็นหลักที่ต้องฝึกฝน

This art form needs much practice, with only the most basic tools.

→ The carving procedure is strictly followed, beginning with prop materials which should be assembled in the evening. This is followed by the peeling and carving of banana stalks, which should be completed during the night. All components will be assembled in the morning and the carved stalks will stay fresh until the cremation.

Mr. Thaweesak's works are different from those of his predecessors since he does not apply any colour to the carved stalks. His are always shiny in light-green colour in contrast with the orange hue of the pumpkin flesh – all reflecting the beauty of nature.

Mr. Thaweesak's favourite story is about a businessman who hired him to carve a pumpkin. When the man saw his work, he remarked: "Oh, you did a wonderful job with this styrofoam work. It really looks like a real carved pumpkin."

"I was so angry," the expert quips.

Regarding patterns, Mr. Thaweesak prefers the one that fully reflects the artistry of the artisan. He feels he has made the right decision to follow in the footsteps of his father. "Had I decided not to continue with this heritage, this precious form of art would have been lost forever," he says.

Right now, Mr. Thaweesak is the only banana stalk master carver in this temple community. As head of the Jumpa Temple community, Mr. Thaweesak is determined to pass on his knowledge and expertise to the

younger generation, which is in line with his motto: "Let the community think and work by themselves for sustainability."

For the past several years, the community has been organizing an annual festival to showcase its traditions which, of course, include the art of banana stalk carving. Visitors can take part in an alms-giving ceremony at the temple, join a public discussion and watch an open-air movie in the evening. This year the festival will take place on May 18.

Mr. Thaweesak has, however, announced that he will no longer accept assignments for a fee, but would rather like to share his knowledge with dedicated artisans. His last practice of the art was for the funeral of National Artist Angkarn Kalayanapong, in which he created four figures on banana stalks – the Hera (representing earth), the Naga (representing water), the Paksa (representing wind), and the Dragon (representing fire). These were in addition to the carved figures of the god Matuli and the lion. It took him seven days to accomplish the carvings.

"When I was young a good banana stalk carver was paid six salueng or 1.50 baht for a job. The fee has now gone up to 100,000 baht or more, depending on the professionalism and the scale of work. Yet I have still found no willing student. He or she must, above all, have a passion for the art. I cannot hold the hand of a student and force him to carve," he concludes. ♦

Mr. Thaweesak is determined to pass on his knowledge and expertise to the younger generation.

“รูปเล่มของหนังสือ Living Thai ไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป สวยงามน่าอ่าน ในด้านเนื้อหาของหนังสือมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทำให้เป็นหนังสือที่ดีมาก เหมาะสำหรับคนไทย เพราะเปิดโอกาสให้ฝึกเรียนรู้ภาษาไปพร้อมๆ กับสาระประโยชน์ และเหมาะสำหรับชาวต่างชาติที่อ่านแล้วจะเข้าใจถึงความเป็นศิลปหัตถกรรมไทยอันมีที่มาจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันยาวนาน

“ส่วนตัวของดิฉัน เมื่อได้อ่านแล้วเกิดความภาคภูมิใจใน ศิลปะและภูมิปัญญาอันมีคุณค่าและงดงาม บางเรื่องก็อ่าน แล้วสนุกได้วรรจรส เช่น เรื่อง “ลมหายใจแห่งเบญจรงค์ ที่ตอนไก่อดี” ทำให้ได้รู้ถึงเส้นทางการทำเบญจรงค์ของ หมู่บ้านเล็กๆ ที่สามารถรวมกลุ่มและดำรงชีวิตอยู่ด้วยการผลิตและขายในสิ่งที่พวกเขาถนัด นั่นคือ เครื่องเบญจรงค์”

นางสาวปาริชาติ บุญไ้ม

SACICT Living Thai comes in the perfect size for me. Not only am I impressed with the magazine's beautiful layout, the knowledge of Thailand's national heritage of arts and crafts is invaluable. Thai readers can enjoy the stories of arts and crafts while improving their language skills at the same time. It also promotes the country's long-cherished folk wisdom and culture among foreign readers.

Therefore, when I flip through the pages, I am filled with pride at my country's rich cultural heritage. I am also deeply touched by such beautiful stories as “Benjarong... the Soul of Don Kai Dee” — it's amazing how a small village can revive such a unique way of life in maintaining their artisan livelihood.

PARICHAT BOONYAM



“Living Thai หนังสือคู่มือเมืองไทย ดินแดนแห่งเอกลักษณ์ เมืองแห่งความงดงาม เพราะ Living Thai นำเสนอ ความงามของศิลปะที่เกิดจากฝีมือคนไทย เกิดจากภูมิปัญญา ของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาเนิ่นนาน จากรุ่นสู่รุ่น จนกลายเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิต นอกจากนี้ ยังเชิญครูช่าง ผู้ทำหน้าที่ สำคัญในการส่งต่อความภาคภูมิใจสู่รุ่นต่อไปให้ศิลปหัตถกรรม กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและลมหายใจ ไม่ให้สูญหายไป จากแผ่นดิน

“Living Thai ใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย สำนวนไพเราะ ผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะสื่อสารกับว่า ผู้อ่านเป็นส่วนหนึ่งของ เรื่องราว ส่วนท้ายของหนังสือยังได้นำเสนอสินค้า ศิลปหัตถกรรมไทยที่มีความประณีต งดงาม เหมาะกับการ เป็นของที่ระลึก และอีกหนึ่งจุดเด่นของ Living Thai คือ มีการบรรยายภาษาอังกฤษควบคู่กับภาษาไทย ซึ่งเป็นการ ช่วยเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยให้แพร่หลายมากขึ้น จะมี จุดด้อยก็เพียงแค่อ้างอิงหนังสือ ที่เขียนด้วยภาษาอังกฤษ ทำให้ดู เหมือนไม่ใช่หนังสือของคนไทย ควรเพิ่มชื่อหนังสือเป็น ภาษาไทยแทรกไว้ด้วย”

นางสาวบุญจิรา ก๊กมาส

SACICT Living Thai magazine portrays the beauty of Thai arts and crafts, as well as the wisdom of craftmasters that has been handed down from generation to generation till it has become a way of life for the people.

I love how the noble intentions of the editorial team show clearly through the easy-to-understand language that yet retains the poetic touch. It also has a column informing craft lovers where they can shop for intricately made, exquisite handicrafts.

As a dual language magazine, Living Thai offers readers the opportunity to improve their language skills while promoting our cultural heritage through words and photos.

BOONJIRA KOKMAS

วันนี้คุณสามารถอ่าน SACICT Living Thai ได้ที่ www.sacict.net ต้องการติชม หรือเสนอแนะ กรุณาส่งจดหมาย หรือข้อเสนอแนะมาที่ กองบรรณาธิการ บริษัท พีเจอาร์ จำกัด 23/18 ซ.ร่วมฤดี ถ.เพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 หรือ e-mail: sacict.thai@gmail.com ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงในการจัดทำต่อไป เจ้าของจดหมายหรือข้อเสนอแนะที่ได้รับการจัดพิมพ์จะได้รับของขวัญที่ระลึกจาก ศ.ศ.ป.

Interested readers may now peruse SACICT Living Thai online at www.sacict.net and are welcome to send in suggestions and comments to: SACICT Living Thai, Editorial Department, Feature Co., Ltd., 23/18 Soi Ruam Rudee, Ploenchit Road, Lumpini, Pathumwan District, Bangkok 10330. Or e-mail to: sacict.thai@gmail.com.

* ขอสงวนสิทธิ์ในการคัดย่อหรือเรียบเรียงจดหมายจากสมาชิกเพื่อความกระชับและเหมาะสมในการพิมพ์ Those whose letters are selected for publication will receive a special gift as a token of appreciation. All letters will be subject to editing at the editor's discretion.



“ใครๆ มักจินตนาการว่า ภาคเหนือของไทย เป็นดินแดนที่มีอากาศสดชื่น ธรรมชาติสวยงาม เหมาะกับการท่องเที่ยว และออกไปพักผ่อนที่อากาศดี แต่อีกมุมหนึ่ง ภาคเหนือของไทย ประกอบไปด้วยผู้คนมากมายหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน บางกลุ่มไม่มีอาชีพและใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก ต่อมา คนกลุ่มนี้ได้รับโอกาส และได้รับความช่วยเหลือจากโครงการในพระราชดำริ เข้ามาส่งเสริมภูมิปัญญาเก่าแก่ของคนเหล่านั้นให้ยังคงดำรงอยู่ ให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้รู้จัก ได้เรียนรู้ ได้ศึกษา และสำนึกในความเป็นไทย อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดรายได้แก่ชาวบ้านเป็นอย่างดี Living Thai ทำให้เราเห็นเมืองไทยในหลายๆ มุม โดยเฉพาะประเด็น ที่กล่าวมาข้างต้น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผลงานต่างๆ จากโครงการในพระราชดำริได้ถูกนำมาเผยแพร่ต่อบุคคลอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่คนไทยและประเทศไทยได้อย่างมาก

“หนังสือ Living Thai เล่มนี้ เป็นหนังสือที่ดีเล่มหนึ่ง ที่บอกเล่าถึงความเป็นไทยในอีกแง่มุมหนึ่งที่น้อยคนจะได้อ่านได้เห็น แม้แต่คนไทยเองก็น้อยคนที่จะได้รับรู้และเห็นถึงลักษณะในข้อนี้ จึงถือเป็นเรื่องดีๆ และเป็นแนวทางที่ดีที่ควรจะดำเนินต่อไป”

นางสาวบุญศิริ พลาญภัย

When we speak of northern Thailand, people automatically think of the greenery, the nice, cool breeze and vibrant nature which attracts nature lovers from around the world. Despite being a land where races and cultures have blended beautifully, the rural folk in remote areas still live a very harsh life.

SACICT Living Thai is truly an eye-opener for readers: here we can witness the tireless efforts of our Royalty in helping those farmers and villagers earn much-needed money as well as preserve the Kingdom's heritage.

I pray that the editorial team continues to publish such a high-value magazine, so everyone can be part of this privilege.

BOONSIRI PALANBHAI

สมัครสมาชิก

APPLICATION FOR MEMBERSHIP

ชื่อ Name นามสกุล Surname

วัน/เดือน/ปีเกิด Date of Birth เพศ Gender ชาย Male หญิง Female

การศึกษา/Education:

ต่ำกว่าปริญญาตรี Less than Bachelor's Degree ปริญญาตรี Bachelor's Degree ปริญญาโท Master's Degree อื่นๆ Others

อาชีพ/Occupation:

พนักงานบริษัทเอกชน Private company employee ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ Govt/State enterprise official

นักรียน/นิสิต/นักศึกษา Student ร้านอาหาร/โรงแรม/ท่องเที่ยว Restaurant/Hotel/Travel Agent

อื่นๆ Others

สถานที่พบ/ได้รับนิตยสาร Where you first came across SACICT Living Thai magazine

ผู้แนะนำให้ท่านสมัครเป็นสมาชิก Who (or what) prompted you to seek subscription

รายละเอียดสำหรับการจัดส่งนิตยสาร/DETAILS FOR MAGAZINE DELIVERY

ชื่อ/Name

ที่อยู่/Address

.....

.....

.....

โทรศัพท์ (บ้าน/ที่ทำงาน)/Tel. (Residence/Office)

โทรศัพท์ (มือถือ)/Tel. (Mobile)

อีเมล/E-mail

โดยยินดีเสียค่าใช้จ่ายในการจัดส่งรายปี (6 ฉบับ)

I agree to pay for one year's subscription (6 editions)

ในประเทศ 300 บาท/ Domestic 300 baht ต่างประเทศ 2,400 บาท/Overseas 2,400 baht

โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ชื่อบัญชี: พยงค์ กิ่งวานสุระ:

Payment via cheque/money transfer to: Savings A/C Name: Payong Kungwansurah

ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาชิดลม เลขที่บัญชี 001-549715-3

Siam Commercial Bank, Chidlom Branch, Savings A/C No. 001-549715-3

กรุณาส่งใบสมัครสมาชิก พร้อมเอกสารการชำระเงินมาที่:

ฝ่ายสมาชิกสัมพันธ์ นิตยสาร SACICT Living Thai 23/18 ซอยร่วมฤดี ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 หรือแฟกซ์มาที่หมายเลข 0 2254 6839 หรือทางอีเมล: sacict.thai@gmail.com สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหรือแนะนำ ตี ชมได้ที่ ฝ่ายสมาชิกสัมพันธ์ นิตยสาร SACICT Living Thai โทรศัพท์ 0 2254 6898-9 ต่อ 60

Remarks: Please mail your completed application form, along with proof of payment to:

SACICT Living Thai, Subscription Department, 23/18 Soi Ruam Rudee, Ploenchit Road, Khwaeng Lumpini, Pathumwan District, Bangkok 10330 or send by fax to 0 2254 6839 or by e-mail to: sacict.thai@gmail.com For enquiries and suggestions, please contact:

SACICT Living Thai, Subscription Department Tel. 0 2254 6898-9 ext. 60

แบบฟอร์มนี้สามารถถ่ายเอกสารได้/This application form may be photocopied.



ม้าน้ำแขวนผนัง
Sea-horse wall decor
ขนาด/size 9 x 10 x 1.5 cm.

370.-
บาท/baht



รูปปั้นปลาเหล็กโบ
Decorative fish
ขนาด/size 13 x 33 x 17 cm.

2,700.-
บาท/baht



ปูแขวนผนัง
Crab wall decor
ขนาด/size 12.5 x 13 x 1.5 cm.

320.-
บาท/baht



ดาวทะเลแขวนผนัง
Starfish wall decor
ขนาด/size 15 x 15 x 1.5 cm.

250.-
บาท/baht



รูปปั้นหัวคน
Rapa-Nui bust
ขนาด/size 11 x 11 x 27 cm.

2,500.-
บาท/baht



รูปปั้นนกฮูก
Owl figurine
ขนาด/size 8 x 7.5 x 12 cm.

1,200.-
บาท/baht

เปเปอร์ มาช่

Papier-mache Creations



ถ้วย 3 เท้า
Three-legged container
ขนาด/size 17 x 17 x 10.5 cm.

750.-
บาท/baht



ตลับเหลี่ยมหญิง
Girl-faced square container
ขนาด/size 9.5 x 10 x 11 cm.

650.-
บาท/baht



กระถางหน้าคน
Human-faced flower pot
ขนาด/size 12 x 10 x 7.5 cm.

420.-
บาท/baht



1,200.-
บาท/baht

แจกันนางฟ้า
Angel vase
ขนาด/size 21 x 11 x 18 cm.



850.-
บาท/baht

แจกันเล็ก ผู้หญิง
Small girl-shaped vase
ขนาด/size 8 x 7 x 13 cm.



ตัวละ/each 1,500.-
บาท/baht

แจกันใหญ่ ผู้ชาย, ผู้หญิง
Large vase in male and female shapes
ขนาด/size 16 x 11 x 21 cm.

เซรามิก

Ceramic Creations

PRODUCT Showcase*



ตุ๊กตาสัตว์
Animal dolls

ขนาด/size 12 x 15 x 17 cm.

ตุ๊กตาสัตว์สามารถใส่น้ำมันหอมระเหยที่ปากได้
Aromatic oils can be infused in its mouth.

* วัสดุอาจเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ/converted from natural materials.

120.-
บาท/baht



ตุ๊กตาแกะ
Sheep dolls

ขนาด/size ใหญ่/Large 9 x 13 x 12 cm.
กลาง/Medium 7 x 9 x 10 cm.
เล็ก/Small 6 x 8 x 9 cm.

วัสดุธรรมชาติสามารถใส่น้ำมันหอมระเหยที่ตัวได้
Its natural fibres can absorb aroma oils to refresh your environs.

* วัสดุอาจเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ/converted from natural materials.

ชุด 4 ตัว/Set of 4 450.-
บาท/baht



ตุ๊กตาระต่าย
Rabbit doll

คันมือ/Hand-held

ขนาด/size 20 x 22 x 32 cm.

1,250.-
บาท/baht



150.-
บาท/baht

พวงกุญแจกระต่าย
Key ring

คันมือ, ผ้าแมว/Hand-held, Meo fabric

ขนาด/size 7.5 x 6 x 11 cm.

สนใจสินค้า สามารถติดต่อได้ที่

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) หรือ ศ.ศ.ป.

โทร. 035 367 054-56

Interested buyers, please contact

The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand

Tel: +66 (0) 35 367 054-56



ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)
The SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (Public Organization)



ร้าน SACICT ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ (Royal Project Zone)

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) พร้อมนำสินค้าศิลปาชีพและศิลปหัตถกรรมไทยพื้นบ้าน จากสมาชิกรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานงานศิลปหัตถกรรมไทยที่มีความประณีต สวยงาม เหมาะกับการเป็นของขวัญต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกท่านวันนี้ ณ อาคารผู้โดยสารขาออก ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ (Royal Project Zone) พร้อมแห่งใหม่ล่าสุด ย่านใจกลางกรุงเทพ ณ ศูนย์การค้าอัมรินทร์ พลาซ่า ชั้น 3 บริเวณ Thai Craft Market



ร้าน SACICT ศูนย์การค้าอัมรินทร์ พลาซ่า ชั้น 3 บริเวณ Thai Craft Market

ใช่!... ผมเห็น
ใครก็ต้องเห็น... ถ้าเคยบิน



ทำอากาศยาน
เชียงใหม่



ทำอากาศยาน
เชียงใหม่



ทำอากาศยาน
ดอนเมือง



ทำอากาศยาน
สุวรรณภูมิ



ทำอากาศยาน
ภูเก็ต



ทำอากาศยาน
หาดใหญ่



ปรากฏการณ์ใหม่ในวงการสื่อ **ABN AIRPORT TV**

- ▶ เน็ตเวิร์คครอบคลุม 6 ทำอากาศยานนานาชาติ ▶ โฆษณาของท่านปรากฏสู่สายตาทูกทุก 5 นาที
- ▶ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายกำลังซื้อสูงกว่า 60 ล้านคน/ปี

จองด่วนวันนี้...มีจำนวนจำกัด!

